

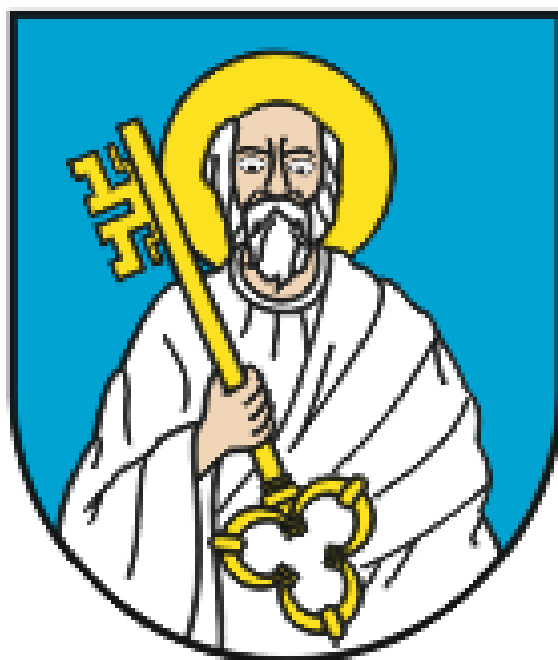
Załącznik

do Uchwały Nr 649/LXV/2023

Rady Miasta Ciechanów

z dnia 23 lutego 2023 r.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

Ciechanów 2023

1. Wstęp

Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025 opracowano zgodnie z wymogiem ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Z 2022 r., poz. 447 ze zm.). Niniejsza ustawa obliguje jednostki samorządu terytorialnego do zaplanowania działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ze szczególnym uwzględnieniem przywrócenia lub rozwinięcia zdolności do samodzielnego wypełniania tych funkcji. Działania te powinny być dopasowane do lokalnych potrzeb i rozdystrybuowane pomiędzy właściwymi organizacjami i instytucjami oraz podmiotami, które mają wiedzę oraz uwarunkowania prawne i kadrowe do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Satysfakcjonujące funkcjonowanie ustępującego programu pozwoliło na stwierdzenie stosowności zachowania formalnego kształtu dokumentu. Dlatego też opracowany program w wielu aspektach jest swoistą kontynuacją założeń programu na lata 2020-2022. Przy opracowywaniu programu opierano się na założeniach Strategii Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030 oraz „Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030”, które były również swoistym wskaźnikiem kierunków działań.

Wydarzenia ostatnich lat, takie jak pandemia i rosyjska agresja zbrojna wobec Ukrainy, wymusiły poszerzenie spektrum zainteresowań oraz nałożyły nowe obowiązki. Jednocześnie ten turbulentny czas nauczył, że pewne działania muszą być podejmowane interwencyjnie, bez długofalowej analizy. Nie bez znaczenia jest również współczesna dynamika społeczna, która może działać w dwojaki sposób. Z jednej strony oferuje nowe możliwości rozwoju i dostępu do usług oraz informacji, ale z drugiej strony wprowadza niepokój związany z destabilizacją znanych realiów, jak również wyłania nowe zagrożenia związane chociażby z postępującą wirtualizacją życia, nadmiernym konsumpcjonizmem i presją rówieśniczą. Całokształt tych przemian społecznych oraz indywidualne predyspozycje wpływają na umiejętności prezentowania i przekazywania należytych wzorców opiekuńczo-wychowawczych. Trzeba podkreślić, że doświadczanie pewnych zawirowań w wypełnianiu tych funkcji jest sprawą naturalną i wpisuje się w proces rozwoju rodziny. W tym przypadku wystarczy profilaktyka i edukacja. Dopiero w momencie, kiedy dana rodzina nie dostrzega trudności, lekceważy je albo po wykorzystaniu własnych możliwości i zasobów nie jest w stanie samodzielnie uporać się z meandrami codzienności, powstaje realna potrzeba udzielenia skutecznej pomocy przygotowanej przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących zawodowo z dziećmi i ich opiekunami. W całym procesie wspierania rodziny istotnym jest aby w miarę możliwości nie wyręczać rodziny w dążeniu do wypełniania jej roli w sposób prawidłowy. Rodzina powinna być wspierana i wspomagana w myśl zasady pomocniczości.

Program Wspierania Rodziny został opracowany przy zaangażowaniu licznych instytucji, organizacji, środowisk lokalnych i jednostek pracujących w sposób bezpośredni bądź pośredni z rodzinami doświadczającymi problemów opiekuńczo-wychowawczych. Takie interdyscyplinarne podejście do zagadnienia pozwoliło na kompleksowe rozpoznanie aktualnych oraz krótkoterminowych (do 3 lat) potrzeb rodzin na terenie Gminy. Bez wątplenia na bazie wspólnych analiz należy uznać, że tak zdywersyfikowane wspieranie rodziny, poprzez prowadzenie działań profilaktycznych, popularyzację i udostępnianie usług poradnictwa, doradztwa i terapii, stanowi kluczowe wsparcie w przywróceniu stabilizacji i harmonii w danej rodzinie.

Katalog proponowanego wsparcia traktuje się jako otwarty i podatny na modyfikacje w ciągłym dążeniu do zapewnienia jak najwyższego dobra dziecka i rodziny, która de facto jest podstawową komórką społeczną. Rodzina powinna być naturalnym i bezpiecznym środowiskiem rozwoju dzieci oraz źródłem właściwych postaw prospołecznych.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów powinien być postrzegany jako swoiste nawiązanie i dopełnienie dla Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej Powiatu Ciechanowskiego oraz Programu Rozwoju Gminy. Szczególnie tożsamy jest powiązanie Programu Wspierania Rodziny z Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie. Należałoby zakładać, że stworzenie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodziny przeżywającej trudności mogłoby zminimalizować konieczność umieszczania dzieci w systemie pieczy zastępczej. Proponowany Program obejmuje 3-letni horyzont czasowy.

2. Wyjaśnienie pojęć

1. **Asystent rodziny** – prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Jeden asystent otacza opieką nie więcej niż 15 rodzin, a jego praca nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której ta praca jest prowadzona.
2. **Pieczą zastępczą** – czasowa (czasem długoterminowa) opieka oferowana dzieciom i młodzieży pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej. Objęcie dzieci pieczą zastępczą następuje zawsze na podstawie postanowienia sądu opiekuńczego. W sytuacjach wymagających natychmiastowego działania w celu zabezpieczenia interesu dziecka decyzję taką mogą podjąć inne uprawnione służby lub sami rodzice, ale zawsze ostateczną decyzję podejmuje sąd. Termin „pieczę zastępczą” oznacza, że nawet będąc pozbawionym opieki rodzicielskiej, dziecko nadal powinno mieć dom, który może być domem zastępczym, instytucjonalnym czy rodzinnym, o ile będzie zapewniał dziecku stabilizację, bezpieczeństwo i wsparcie. W Polsce standardy pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i wydane na jej podstawie akty wykonawcze.
3. **Rodzina zastępcza** – rodzinna forma pieczy zastępczej zapewniająca dziecku opiekę i wychowanie w warunkach maksymalnie zbliżonych do warunków rodzinnych. Może być: spokrewniona z dzieckiem, zawodowa, zawodowa pełniąca funkcję pogotowia społecznego, zawodowa specjalistyczna i niezawodowa;
  - a) **spokrewniona** – tworzona przez małżonków lub osoby, które są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (pradziadkowie, dziadkowie, siostra, brat),
  - b) **niezawodowa** – rodzina tworzona przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (krewni i powinowaci, niespokrewnieni),
  - c) **zawodowa** – rodzina tworzona przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, otrzymuje wynagrodzenie za sprawowaną opiekę. W rodzinie może przebywać do 3 dzieci,
  - d) **zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – forma rodzinnej pieczy zastępczej o charakterze interwencyjnym. Jednocześnie może w rodzinie przebywać maksymalnie 6 dzieci, przez okres 4 miesięcy, który

w przypadkach szczególnie uzasadnionych może być wydłużony do 8 miesięcy,

- e) **zawodowa specjalistyczna** – forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której umieszczone są dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu nieletnich, wymagających szczególnej opieki ze względu na niepełnosprawność lub sytuację życiową (małoletnie matki z dziećmi).
4. **Organizator rodzinnej pieczy zastępczej** – jednostka organizacyjna lub wyznaczony podmiot realizujący szereg działań i zadań z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej.
  5. **Rodzina wspierająca** – rodzina pomagająca rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Rodzina wspierająca współpracuje z asystentem rodziny.
  6. **Placówka opiekuńczo-wychowawcza** – instytucjonalna forma pieczy zastępczej zapewniająca całodobową opiekę i wychowanie dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej. Wyróżnia się następujące typy placówek: socjalizacyjną, interwencyjną, specjalistyczno-terapeutyczną.
  7. **Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego** – instytucjonalna forma pieczy zastępczej, która zapewnia całodobową opiekę i wychowanie, przy zachowaniu wymaganego standardu, dla łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej.
  8. **Placówka wsparcia dziennego** – placówka, której celem jest wzmocnienie funkcji opiekuńczych rodziny. Może być prowadzona w formie:
    - **opiekuńczej** – zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe,
    - **specjalistycznej** – organizuje dziecku zajęcia socjoterapeutyczne, korekcyjne, terapeutyczne, kompensacyjne oraz logopedyczne,
    - **pracy podwórkowej** – realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne.
  9. **Ubóstwo ustawowe (ustawowa granica ubóstwa)** – kwota dochodów, która zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego. Od 2022 roku kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 776 zł, natomiast dla osoby w rodzinie 600 zł.
  10. **Minimum socjalne** – wskaźnik mierzący koszty utrzymania gospodarstw domowych. Zakres i poziom zaspokajanych potrzeb według tego modelu winny zapewniać takie warunki życiowe, by na każdym z etapów rozwoju człowieka umożliwić reprodukcję jego sił życiowych, posiadanie i wychowanie potomstwa oraz utrzymanie więzi społecznych. Minimum socjalne oznacza zaspokajanie potrzeb konsumpcyjnych na relatywnie niskim poziomie, ale uwzględniającym zalecenia nauki (np. w zakresie wyżywienia), odpowiadającym powszechnie przyjmowanym normom prawnym (m.in. w zakresie oświaty, ochrony zdrowia). Minimum socjalne jest kategorią wyznaczającą próg, poniżej którego istnieje obszar niedostatku czy ubóstwa: stanowi górną granicę tego obszaru.
  11. **Minimum egzystencji (minimum biologiczne)** – wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb konsumpcyjnych, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia i rozwoju psychofizycznego człowieka. Zaspokajanie potrzeb na tym poziomie i zakresie życiowym umożliwia jedynie przeżycie. Oznacza to, że powyższa kategoria może być

uznana za dolną granicę obszaru ubóstwa. Do minimum egzystencji wchodzi potrzeby mieszkaniowe i artykuły żywnościowe. Minimum jest od 1995 r. szacowane przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

12. **Wsparcie rodziny (system wsparcia rodziny)** przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych – to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji poprzez szereg działań i pracy podejmowanej z rodziną oraz w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.
13. **Usługi opiekuńcze** – pomoc przyznawana na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej osobom, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub z innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione.
14. **Specjalistyczne usługi opiekuńcze** – szczególny rodzaj usług opiekuńczych dostosowany do niepełnosprawności, schorzenia, świadczony w procesie leczenia, pielęgnacji przez specjalistów.
15. **Poradnictwo specjalistyczne** – poradnictwo prawne, pedagogiczne i psychologiczne świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wskazują potrzebę wsparcia.
16. **Praca socjalna** – ogół działań podejmowanych przez pracownika socjalnego, które mają na celu wzmocnienie lub odzyskanie zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych.

3. Podstawy prawne do opracowania Programu Wspierania Rodziny

Podstawą do tworzenia programu jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r., poz. 447 ze zm.). Dodatkowe wytyczne wskazujące sprecyzowane kierunki działań zawarte są między innymi w poniższych ustawach:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r., poz. 40)
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1249)
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r., poz. 1329 ze zm.)
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r., poz. 1359 ze zm.)
- ustawa o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 615 ze zm.)
- ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2022 r., poz. 1205 ze zm.).

Wymienione akty normatywne nie wyczerpują listy regulacji przydatnych do współpracy międzyresortowej oraz wsparcia rodziny. Bez wątpienia wszystkie składowe muszą współgrać z najważniejszym aktem prawnym w naszym kraju czyli Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, która to wytycza kanony w poszczególnych sferach życia. Kluczowym jest również uwzględnienie założeń Konwencji Praw Dziecka przyjętej przez Organizację Narodów Zjednoczonych. Dodatkowo, Program jest wspierany i uzupełniany przez inne programy gminne takie jak.: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Ciechanów oraz Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla miasta Ciechanów.

4. Wytyczne do podjęcia działań w ramach programu

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

Zgodnie z art. 176 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina zobowiązana jest do realizacji zadań (własnych i zleconych) z zakresu pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Treść zapisu wskazuje na konkretną grupę rodzin wymagających wsparcia i pomocy instytucjonalnej. Głównym założeniem jest zaszczerpienie w rodzinie prawidłowych wzorców bytowych i wychowawczych. Dlatego działania nie powinny koncentrować się tylko na dziecku, ale na całej rodzinie. W idealistycznym założeniu cele programu powinny uwzględniać ogół rodzin w gminie z propozycją adekwatnego wsparcia. Bez wątplenia jednak gro uwagi powinno się skupiać na rodzinach, w których stwierdzono zaburzenie prawidłowych funkcji spowodowane m.in. przez: ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia bądź niewydolność opiekuńczo-wychowawczą. To te właśnie rodziny najczęściej mają problem z zapewnieniem swoim dzieciom odpowiednich warunków do edukacji, rozwoju zainteresowań, wsparcia emocjonalnego oraz szerszych interakcji społecznych. Zaniedbanie tych aspektów rozwoju dziecka wpływa w sposób negatywny na jego start w dorosłość, a w przyszłości grozi powieleniem utrwalonych schematów wychowawczych. Podstawowym działaniem zmierzającym do zminimalizowania skali występowania zjawiska niewydolności powinna być zatem prewencja i profilaktyka z uwzględnieniem potencjału własnego rodziny.

Zgodnie z zapisem w Konstytucji RP (art.18, rozdz. I) rodzina znajduje się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, odnosi się to do wszystkich rodzin. Dlatego też, zwłaszcza te rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych powinny otrzymać ochronę i opiekę z wielu źródeł. Potwierdzenie tego możemy odnaleźć w art. 71.1, rozdz. II gdzie ustalono, że „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny”. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Dopiero współpraca nie tylko służb publicznych, ale również organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych, a także innych podmiotów, środowisk i osób uprawnionych może przynieść wymierne benefity w zażegnaniu kryzysu.

Podjęmowanie działań niwelujących rozłożone jest na wszystkie szczeble administracji państwowej. Niektóre z działań inicjowanych na poziomie gminy kontynuowane są przez powiat. Zakres podstawowych kompetencji przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1.

Główne zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	
Zadania gminy	Zadania powiatu
profilaktyka - wspieranie rodziny	piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna
asystent rodziny	usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej
placówki wsparcia dziennego	adopcja

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

rodziny wspierające	rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka
praca socjalna	placówki opiekuńczo - wychowawcze
	organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy.

Jak wskazuje nazewnictwo główną ideą stojącą za powstaniem programu jest wsparcie rodziny. Należałoby zatem wskazać, co w dzisiejszych czasach kryje się pod tym sformułowaniem.

Pojęcie "rodziny" na potrzeby pomocy społecznej ma ustawową definicję. W art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej, ustawodawca stwierdził, że rodzina to osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Definicja ta nie stanowi jednak podstawy do zobrazowania rodziny w kontekście społecznym. Społecznie, rodzina postrzegana jest jako najmniejsza wspólnota, która jest kolebką kształtowania się systemu wartości. Wartości te często zakorzenione są w tradycji i kulturze danego społeczeństwa. Młody człowiek eksplorując otaczający go świat spogląda na niego przez pryzmat zaobserwowanych i wpojonych wartości w swoim najbliższym środowisku życia. To rodzina w pierwszej kolejności wpływa na kształtowanie się podstawowych funkcji emocjonalnych i społecznych u młodego człowieka. To w dużej mierze od rodziny zależy czy dziecko będzie wyrastać w poczuciu spełnienia i bezpieczeństwa, czy będzie niedocenione i zagubione w otaczającej rzeczywistości. W przypadku przejawiania przez rodziców/opiekunów jakichkolwiek dysfunkcji w sferze opiekuńczo wychowawczej państwo ma prawo zaingerować celem zabezpieczenia prawidłowego rozwoju, a czasem nawet zdrowia i życia małoletnich. Rodzina dysfunkcyjna nie ma zdolności i umiejętności zaspokojenia potrzeb emocjonalnych jej członków, nie daje poczucia bezpieczeństwa. Rodzice dysfunkcyjni często nie są w stanie zapewnić dzieciom właściwych warunków socjalnych do ich prawidłowego rozwoju i wzrastania. Podłożem zaburzeń w takiej rodzinie jest mało stabilne poczucie własnej wartości, do tego dochodzą zaburzenia psychiczne, nałogi (coraz częściej również u dzieci) niedojrzałość emocjonalna i wyuczona bezradność. Zgodnie z koncepcją rodziny jako systemu, kiedy nawet jeden jej członek jest dysfunkcyjny wystarczy to ażeby jego dysfunkcja przyćmiewała poszczególne sfery życia rodziny jak również jej członków (np.: alkoholizm rodzica). W przypadku kiedy sytuacja staje się stanem chronicznym zaczyna być normą i wzorem funkcjonowanie, który jest powielany przez kolejne pokolenia (syndrom DDD – Dorosłego Dziecka z Rodziny Dysfunkcyjnej).

Rodzina dysfunkcyjna, bądź przeżywająca trudności opiekuńczo-wychowawcze, może skorzystać z szerokiego wachlarza wsparcia. Rodzina ta, musi jednak rozumieć swoją sytuację i wykazywać chęć współpracy. W takim przypadku możliwa jest współpraca z pracownikiem socjalnym, który będzie wspomagał rodzinę poprzez pracę socjalną w tym kwalifikowanie do pomocy w formie świadczeń pieniężnych.

Dalszy proces wsparcia na poziomie gminy może również uwzględniać wprowadzenie asystenta rodziny, którego zadaniem jest wskazywanie ewentualnego problemu i inicjowanie zmian

zmierzających do jego przezwyciężenia poprzez wielopłaszczyznowe edukowanie i nakierowywanie członków rodziny na możliwe rozwiązania. Działania podejmowane przez asystenta rodziny powinny zdążać do zażegnania kryzysu, który niestety niejednokrotnie może eskalować. W efekcie wiąże się to z koniecznością umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. W tym aspekcie obowiązek podejmowania i wywiązywania się z zadań rozkłada się na poziom gminy, powiatu i województwa. Ważne jest, aby kryzysowe działania jak również decyzje względem rodzin powstawały przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji zgodnie z ich wiedzą i zakresem kompetencji w myśl zasady, że lepiej zapobiegać niż leczyć.

5. Ewaluacja Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

Niestety okres realizacji „Programu wspierania rodziny na lata 2020-2022” przypadł na bardzo turbulentny czas pandemii. Okres ten dla wszystkich okazał się sytuacją bezprecedensową, który w sposób istotny sparaliżował normalne funkcjonowanie nie tylko poszczególnych organizacji mających za zadanie realizację sprecyzowanych celów Programu, ale przede wszystkim całego lokalnego społeczeństwa, które było bezpośrednim adresatem.

Głównymi celami Programu 20/22 było:

- wspieranie prawidłowej funkcji rodziny poprzez zabezpieczenie potrzeb bytowych,
- wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- podnoszenie kompetencji osób działających na rzecz dziecka i rodziny, doskonalenie lokalnego systemu wsparcia,
- profilaktyka zdrowotna na rzecz poprawy jakości życia.

W związku z ogłoszeniem Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 roku na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii wiele z działań założonych w Programie nie mogło być realizowanych. Ograniczenia nałożone przez rozporządzenie istotnie zmieniły funkcjonowanie instytucji poprzez zakaz organizowania imprez zbiorowych, do których zaliczane były między innymi; szkolenia, konferencje, imprezy sportowe, a czasem nawet swobodne przemieszczanie się (dotyczyło to również bezpośrednich kontaktów z członkami rodziny) i wstęp do lokali użyteczności publicznej. Dlatego też, niektóre z założonych działań nie zostały osiągnięte w zamierzonym zakresie.

6. Diagnoza sytuacji rodzin w Gminie Miejskiej Ciechanów

6.1 Charakterystyka społeczno- demograficzna

Ciechanów jest miastem położonym w województwie mazowieckim około 100 km na północ od Warszawy w dolinie rzeki Łydyni. Miasto leży na skrzyżowaniu ważnych dróg komunikacyjnych E50 i E60 oraz magistrali kolejowej Nr 9 łączącej Warszawę z Wybrzeżem. Ciechanów jest miastem o powierzchni 32,8 km² i liczbie mieszkańców oscylującej w granicach 42 428, z czego 52,3% stanowią kobiety, a 47,7% mężczyźni (GUS 2021). Na przełomie ostatnich lat proporcja ta nieznacznie fluktuuje z ciągłą przewagą liczebności kobiet. Oficjalnie miasto podzielone jest na 12 osiedli. Wartym wspomnienia jest fakt, że miasto posiada podpisanych 5 umów o współpracy z miastami partnerskimi. Daje to możliwość na wymianę doświadczeń w zakresie funkcjonowania administracji miejskiej oraz organizowania życia publicznego w tym rozwoju rodziny. W ostatniej dekadzie w mieście sfinalizowano wiele inwestycji, które w sposób znaczący wpłynęły na poprawę jakość życia lokalnych mieszkańców.

Tabela nr 2.

Gmina Miejska Ciechanów	Procentowy podział społeczeństwa ze względu na płeć.		
	2019	2020	2021
kobiety	52,7%	52,6%	52,3%
mężczyźni	47,3%	47,4%	47,7%

Źródło: Dane GUS na dzień 31.12.2021 r.

Średni wiek mieszkańców wynosi 42,9 lat (44,8 lat dla kobiet i 40,9 dla mężczyzn) i jest nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Statystyki Urzędu Stanu Cywilnego w Ciechanowie potwierdzają, że wzrosła liczba zgonów. W 2021 roku zmarło 1134 mieszkańców. To o 61 więcej, niż w roku ubiegłym i aż o 252 więcej, niż w roku 2019. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa mazowieckiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju. Bez wątplenia wzrost zgonów można powiązać z wystąpieniem pandemii. Jednak nie powinno się tego traktować jako czynnika dominującego. W dalszym ciągu wiele osób umiera z powodu chorób krążeniowych i nowotworowych. Znaczącym czynnikiem jest coraz bardziej popularna kultura fast foodów i take away, która wprowadza złe nawyki żywieniowe zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

Mieszkańcy Ciechanowa zawarli w 2020 roku 212 małżeństw. W roku 2021 w związek małżeński postanowiło wejść 241 par. W porównaniu z minionym rokiem więcej par podjęło decyzję o rozwodzie. W 2020 roku takich decyzji ciechanowski Urząd Stanu Cywilnego zarejestrował 84, a w 2021 roku było to już 109. Jest to wciąż znacznie mniej od średniej wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniej od wartości dla kraju.

Ustalono, że 27,8% mieszkańców Ciechanowa jest stanu wolnego, 57,4% żyje w małżeństwie, 4,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,3% to osoby owdowiałe. W 2021 roku Urząd Stanu Cywilnego w Ciechanowie zarejestrował 212 aktów urodzenia, z czego 107 to dziewczynki, a 105 chłopcy. W 2020 roku urodziło się 374 dzieci, w tym 52,7% dziewczynek i 47,3% chłopców.

Należy nadmienić, że woj. mazowieckie notuje od lat najwyższe saldo stałych migracji wewnętrznych i zagranicznych (o natężeniu 2,4% w 2021 r.) oraz jedno z wyższych natężeń urodzeń. Natomiast w samym Ciechanowie w 2020 roku w Gminie Miejskiej Ciechanów zarejestrowano 455 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 484 wymeldowania.

Zgodnie ze statystykami 58,4% mieszkańców Ciechanowa jest wciąż w wieku produkcyjnym, 17,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 24,3% mieszkańców jest już w wieku poprodukcyjnym.

Istotnym jest również fakt, że ogólna populacja osób po 65 roku życia w Ciechanowie systematycznie wzrasta. Rośnie również liczba seniorów po 80 roku życia (tzw. podwójne starzenie się). W 2021 r. ustalono, że w całej Polsce jest już ponad 1,6 mln osób zaliczających się do ww. grupy. Na przełomie ostatnich 20 lat to prawie dwukrotny wzrost. Wraz ze wzrostem populacji osób po 65 roku życia w polityce Gminy pojawiają się nowe wyzwania związane z zapewnieniem opieki i wsparcia w codziennej egzystencji dla niesamodzielnych seniorów. Dotyczy to zarówno opieki

świadczony w miejscu zamieszkania, jak również całodobowej opieki instytucjonalnej w domach pomocy społecznej.

Tabela nr 3.

	Liczba mieszkańców w poszczególnych latach		
	2019	2020	2021
Gmina Miejska Ciechanów	43495	42965	42428

Źródło: Dane GUS.

6.2 Sytuacja mieszkaniowa

W 2021 roku w Ciechanowie na rynku pierwotnym pojawiło się 266 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku w zaokrągleniu 6 nowych lokali. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego (z uwagi na zawyżony wskaźnik przez miasto st. Warszawę) oraz porównywalna do średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Ciechanowie to 18 243 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 416 mieszkań. Jest to wartość nieznacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz nieznacznie większa od średniej dla całej Polski. 66,5% mieszkań zostało przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem, 19,9% na cele indywidualne, 13,5% jako lokale społeczne czynszowe (z wkładem własnym).

Zadaniem gminy jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskim dochodzie. W zakresie administrowania częścią zasobów gmina wspomagana jest przez Spółkę Towarzystwa Budownictwa Społecznego (TBS). Na koniec 2021 r. w zasobach Gminy znajdowało się 279 mieszkań socjalnych oraz 1452 mieszkania komunalne. Te pierwsze różnią się zasadniczo. Mieszkania socjalne przyznawane są tylko osobom w najcięższej sytuacji socjalno-bytowej. Osoby starające się o przydział lokalu socjalnego nie mogą mieć prawa do żadnego innego lokalu. Tego typu lokale często otrzymują osoby eksmitowane z poprzedniego miejsca zamieszkania. Gmina na drodze uchwały ustala kryterium wyboru osób, z którymi umowa najmu powinna być zawierana w pierwszej kolejności. O zasadności przyznania lokalu z zasobów Gminy decyduje Społeczna Komisja Mieszkaniowa, która rozpatruje i opiniuje poszczególne wnioski. Mieszkania socjalne charakteryzują się bardzo niskim czynszem.

Mieszkania komunalne to lokale będące w posiadaniu gminy, które są przeznaczone dla mieszkańców Ciechanowa. Mieszkania komunalne przyznawane są na wniosek osobom z niższymi dochodami (występuje kryterium dochodowe). Dodatkowe przesłanki to: brak nieruchomości na własność lub mieszkanie zbyt małe w stosunku do potrzeb rodziny i/oraz niedopuszczalne warunki mieszkaniowe w obecnie zajmowanym lokalu. W 2021 roku wpłynęło 49 wniosków o przydział mieszkania komunalnego i 94 wnioski o przydział mieszkania socjalnego.

Należy nadmienić, że duża część mieszkań z zasobów Gminy powstała nawet przed I w czasie II wojny światowej. Jednak same budynki są sukcesywnie odnawiane, w tym również termomodernizowane, co widać wyraźnie na przykładzie osiedla Bloki.

Tabela nr 4.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

Zasoby mieszkaniowe Gminy.	Lata					
	2019		2020		2021	
	Lokale socjalne	Lokale komunalne	Lokale socjalne	Lokale komunalne	Lokale socjalne	Lokale komunalne
Liczba lokali mieszkaniowych w zasobach Gminy	280	1494	277	1489	279	1452
Liczba złożonych wniosków o przydział lokali	92	75	93	59	0	44
Liczba przydzielonych lokali	7	32	10	27	2	26

Źródło: Dane UM.

Z powyższych zestawień jednoznacznie wynika, że popyt na mieszkania socjalne i komunalne jest duży, ale w miarę stabilny. W przypadku szczególnych zdarzeń losowych bądź wyjątkowej sytuacji rodzinnej (chore, niepełnosprawne dziecko) przyznanie lokalu odbywa się w trybie przyspieszonym.

Z początkiem roku wdrożono w mieście program tzw. „mieszkanie za remont”. Możliwość najmu mieszkania w zamian za remont stanowi odpowiedź na liczne wnioski mieszkańców oczekujących na mieszkanie, deklarujących remont mieszkania w zamian za przyspieszoną możliwość najmu. Do remontu na koszt własny przyszłego najemcy mogą być przeznaczone odzyskane lokale, które wymagają przeprowadzenia remontu. O najem mieszkania za remont mogą wnioskować wyłącznie osoby umieszczone na rocznych listach osób, ubiegające się o najem mieszkania z zasobu miasta. Mieszkanie za remont ma na celu zwiększenie dostępności liczby mieszkań przeznaczonych do najmu i tym samym znaczne skrócenie czasu oczekiwania na mieszkanie osób umieszczonych na listach.

Osoby, które nie wywiązują się z zobowiązań czynszowych bądź wykraczają w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, czyniąc uciążliwym (poprzez rażąco naganne postępowanie) korzystanie z innych lokali w budynku mogą być zagrożone eksmisją (nakazem opróżnienia lokalu). Liczbę przeprowadzonych eksmisji z lokali należących do zasobów Gminy obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 5.

Jednostka terytorialna	Liczba nakazów opróżnienia lokalu.					
	2019		2020		2021	
	Z prawem do najmu socjalnego	Bez prawa do najmu socjalnego	Z prawem do najmu socjalnego	Bez prawa do najmu socjalnego	Z prawem do najmu socjalnego	Bez prawa do najmu socjalnego
Gmina Miejska Ciechanów	5	31	2	24	1	29

Źródło: Dane TBS i UM

W skrajnych przypadkach, gdzie osoby eksmitowane nie mają lokalu zastępczego, gmina oferuje miejsce w jednym ze współpracujących ośrodków dla osób bezdomnych. Jest to traktowane jako rozwiązanie tymczasowe do momentu zażegnania trudnej sytuacji bytowej.

Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Ciechanowie zarządza:

- mieszkaniowym zasobem komunalnym Gminy Miasta Ciechanów 198 budynków, w tym w 111 budynkach ustanowione zostały Wspólnoty Mieszkaniowe,
- 6 budynkami w ramach administracji zleconej poza Gminą,
- zasobami własnymi Spółki w liczbie – 8 budynków z liczbą mieszkań 338, w tym 188 mieszkań z udziałem Gminy Miejskiej Ciechanów, 150 mieszkań z partycypacją w kosztach osób fizycznych.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym na uzyskanie pomocy przy rozwiązaniu problemów mieszkaniowych do rodzin średniozamożnych została skierowana poprzez TBS Sp. z o.o. w Ciechanowie, oferta uzyskania mieszkania na zasadach partycypacji w kosztach inwestycji. Wybudowano w ostatnich latach z udziałem kredytu z BGK dwa budynki mieszkalne przy ul. Szwanke. Swoje potrzeby mieszkaniowe w tych budynkach zaspokoili również część wnioskodawców umieszczonych na listach Urzędu, które z własnej inicjatywy partycypowały w kosztach. Z uwagi na duże zainteresowanie i oczekiwania społeczne na mieszkania budowane w tym systemie, spółka planuje realizację kolejnych inwestycji z lokalami mieszkalnymi. Najbliższa inwestycja na 100 mieszkań rozpocznie się już w 2023 roku.

Ponadto w 2021 roku powstała Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa Północne Mazowsze Sp. z o.o. w Ciechanowie. Zadaniem Spółki jest budowa niskoczynszowych mieszkań na wynajem. Lokale mieszkalne będą przeznaczone dla określonej grupy najemców, którzy posiadają środki na regularne opłacanie czynszu, jednak ich dochody są na tyle ograniczone, że nie mają możliwości zaciągnięcia kredytu hipotecznego na mieszkanie. W ramach SIM na terenie miasta planuje się budowę 500 nowych mieszkań na wynajem. Utworzenie przez miasto wraz z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz wspólnie z Krajowym Zasobem Nieruchomości spółki prawa handlowego przyczyni się do istotnego zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych mieszkańców Ciechanowa.

6.3 Lokalny rynek pracy

Istotnym problemem pośród rodzin pozostających w kręgu zainteresowania jest bezrobocie. Podłoże tego problemu może być wielorakie. W pewnych przypadkach jest to brak kwalifikacji i wykształcenia, choroby przewlekłe, uzależnienia, a czasem świadome unikanie legalnego zatrudnienia ze względu na widmo zajęć komorniczych. W każdym jednak przypadku utrzymujące się bezrobocie wpływa destabilizująco na poczucie bezpieczeństwa w gospodarstwie domowym. Powstała w efekcie destabilizacja ekonomiczna prowadzi do zaniżenia poczucia własnej wartości a co za tym idzie do społecznej izolacji. Niski status socjoekonomiczny ma również odzwierciedlenie w stanie zdrowia, wynikający z niedożywienia i słabej higieny. Jest to szczególnie trudne, kiedy skutki bezrobocia dotyczą dzieci. Brak płynności finansowej często nie pozwala na zaspokojenie podstawowych potrzeb rodziny, dodatkowych potrzeb edukacyjnych dzieci, nie wspominając o rozrywkach kulturalnych i rekreacji. Należy pamiętać, że dzieci potrzebują poczucia przynależności do grupy rówieśników, a wiąże się z tym dysponowanie podobnymi dobrami i korzystanie z określonych usług. Występowanie przez nieletniego w roli społecznego pariasa z jednej strony może doprowadzić do zaburzeń emocjonalnych w tym depresji, a z drugiej nieletni nie

chcąc pozostawać w tyle może dopuszczać się czynów karalnych bądź poszukiwać źródeł zarobkowania zaniebując w ten sposób edukację.

Średnia stopa bezrobocia na rynku lokalnym w 2022 (do września) wyniosła 8%, gdzie dla całego woj. mazowieckiego było to 4%. Na koniec 2021 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 1390 osób bezrobotnych z terenu Ciechanowa. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy przez okres co najmniej 24 miesięcy, a kolejną, co jest bardzo niepokojące, osoby w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat. Spośród całej liczby osób bezrobotnych 688 to kobiety, a pozostałe 702 osoby to mężczyźni. Zgodnie ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Urzędu Pracy z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w 2021 roku wynika, że w 192 rodzinach z problemem bezrobocia wychowywane jest przynajmniej jedno dziecko do 6 roku życia, natomiast niepełnosprawność dziecka do 18 roku życia zgłoszono w 4 przypadkach.

Tabela nr 6.

	Liczba osób bezrobotnych na terenie Ciechanowa		
	2019	2020	2021
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	293*	280*	243*
Liczba osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku	1241*	1383*	1147*
Liczba osób objętych sankcją za nieusprawiedliwione niestawiennictwo	382	249	335

Źródło: Dane przekazane przez PUP (* stan na 31 grudnia 2021 r. porównywalnych lat).

W przypadku rodzin współpracujących z Ośrodkiem, pracownicy socjalni wskazują na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu takie jak: prace interwencyjne, prace publiczne, prace społecznie-użyteczne, staże, które są mniej zobowiązujące aniżeli pełnoetatowe zatrudnienie. Czasami jednak pracownik socjalny musi mobilizować osobę bierną zawodowo do rejestracji w urzędzie chociażby ze względu na zapewnienie sobie i dzieciom prawa do korzystania z bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej.

Poza bezpośrednimi ofertami z Urzędu Pracy osoby poszukujące zatrudnienia kierowane są również do licznych fundacji działających na terenie miasta, które w swojej ofercie mają programy aktywizujące. Nadmienić należy, że sam Urząd Pracy w minionym roku przeprowadził 4 programy aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy. Łącznie w programach udział wzięło 490 osób.

Poniższa tabela przedstawia poziom aktywizacji zawodowej pośród osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Formy tego zatrudnienia często kierowane są do rodzin korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Sama forma aktywizacji jest produktem

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

współpracy pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, Urzędem Miasta oraz licznymi organizacjami pozarządowymi.

Tabela nr 7.

	Aktywizacja osób bezrobotnych z terenu Ciechanowa		
	2019	2020	2021
Liczba osób skierowanych do prac społecznie-użytecznych	38	34	38
Liczba osób skierowanych na prace interwencyjne	38	60	69

Źródło: Dane przekazane przez PUP (* stan na 31 grudnia porównywalnych lat).

W uzupełnieniu do działań podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy członkowie rodzin borykających się z bezrobociem mogli uzyskać wsparcie Wojewódzkiego Urzędu Pracy (WUP) w postaci dodatkowego poradnictwa zawodowego i psychologicznego. Działania kierowane były zarówno do indywidualnych odbiorców jak i do większych grup (okres przed pandemiczny). Niestety z powodu wprowadzenia stanu epidemiologicznego w kraju przez ostatnie 3 lata w mieście nie odbyły się żadne targi pracy. Wszelkie działania WUP skierowane do osób bezrobotnych z terenu Ciechanowa mające na celu wsparcie rozwoju zawodowego oraz zwiększenie prawdopodobieństwa zatrudnienia są bezpłatne.

Tabela nr 8.

Teren Gminy Miejskiej Ciechanów	Formy aktywizacji zawodowej organizowanej przez Wojewódzki Urząd Pracy					
	2019		2020		2021	
	Liczba	Liczba uczestników	Liczba	Liczba uczestników	Liczba	Liczba uczestników
Targi i giełdy pracy	2	500	Okres pandemii	Okres pandemii	Okres pandemii	Okres pandemii

Źródło: Dane własne WUP.

Na terenie Gminy zlokalizowanych jest kilka stosunkowo dużych zakładów, które potencjalnie mogą zatrudniać osoby bez zawodowego przygotowania oraz doświadczenia. Do zakładów tych zaliczyć można: Sofidel, Drukarnia Bauer, Fanar, Luca, LG Cosmetics, Hit oraz będącą na obrzeżach miasta spółkę Cedrob. Niektóre z powyższych zakładów zatrudniają pracowników za pośrednictwem agencji pracy. Obecnie na terenie Ciechanowa zarejestrowane są 4 agencje pośredniczące w zatrudnieniu pracowników.

7. Charakterystyka systemu wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025 ma za zadanie zidentyfikowanie instytucji oraz organizacji, które mają realną możliwość wspomagać rodziny najbardziej tego potrzebujące. Poszczególne instytucje zostaną zaangażowane poprzez przypisanie im konkretnych zadań zgodnych z ich możliwościami i kompetencjami. Celem jest ogólna poprawa jakości życia tych rodzin na skutek wsparcia instytucjonalnego w wykorzystaniu ich kapitału ludzkiego i społecznego. W przypadku dzieci i młodzieży miałyby to się wiązać z podjęciem próby wyrównania szans edukacyjnych oraz ogólnorozwojowych. W tym właśnie celu niezmiernie istotne jest zintegrowane podejście licznych instytucji i organizacji, które będą się uzupełniać w sposób skoordynowany w swoich działaniach. Poniżej przedstawione zostały główne instytucje i organizacje działające na terenie Gminy, który w sposób bezpośredni działają w obszarze pomocy rodzinom i dzieciom. Niemniej trzeba nadmienić, że na terenie miasta jest wiele organizacji, które realizują zadania wspierania rodzin. Niestety niektóre z nich prowadzą działalność komercyjną i pobierają opłaty za udział dzieci w zajęciach. W przypadku rodzin będących w trudnej sytuacji materialnej fakt ten stanowi istotną barierę.

7.1 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Zgodnie z założeniem pomoc społeczna powstała aby wspierać osoby najbardziej potrzebujące w ich dążeniach do zmiany swojej trudnej i tymczasowej sytuacji życiowej. Osoby te często tworzą rodziny. Rodzina znajduje się w centrum polityki społecznej rządu. To w rodzinie dostrzegany jest potencjał i zasoby, które wpływają na rozwój kraju. Rodzina czasem jednak boryka się z trudnościami i wtedy niezbędna jest interwencja państwa.

W ogólnym ujęciu do najbardziej dotkliwych przesłanek, które upoważniają do otrzymania pomocy oferowanej przez państwo jest: ubóstwo, bezrobocie, choroba, przemoc i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Nadmienić należy, iż w dużej mierze pomoc społeczna jest uregulowana przez liczne ustawy, które doprecyzowują grupę docelowych beneficjentów. Przypisana pomoc może odbywać się w sposób wieloraki, od wsparcia finansowego i usługowego poprzez pracę socjalną i asystenturę, do pomocy specjalistycznej w zależności od indywidualnego przypadku i zapotrzebowania. Nadmienić należy, że przyznanie części świadczeń uzależnione jest od dochodu w gospodarstwie domowym. W strukturach tutejszego ośrodka znajdują się poszczególne działy, które mają przypisane konkretne działania:

7.1.1 Dział Świadczeń Rodzinnych

Wypełnia ustawowe zadania poprzez ustalanie prawa i wypłatę następujących świadczeń, zasiłków i zapomóg:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:

- 1) urodzenia dziecka;
- 2) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- 3) samotnego wychowywania dziecka;
- 4) wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;
- 5) kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- 6) rozpoczęcia roku szkolnego;
- 7) podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

2. Świadczenia opiekuńcze

- 1) zasiłek pielęgnacyjny;
- 2) świadczenie pielęgnacyjne;
- 3) specjalny zasiłek opiekuńczy;
- 4) zasiłek dla opiekuna.

3. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

4. Obsługa Funduszu Alimentacyjnego.

Świadczenie wychowawcze 500+

Dział zajmował się również koordynowaniem świadczenia rodzicielskiego, które od 1 stycznia 2022 r. zostało przekazane do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Świadczenie wychowawcze, popularnie nazywane „500+”, jest wypłacane w ramach Programu Rodzina 500 Plus. Obecnie można je pobierać na każde dziecko do ukończenia przez nie 18 roku życia, bez względu na dochody rodziny. Świadczenie to ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. W przypadku rozpadu pożycia otrzymuje je rodzic, u którego faktycznie przebywa dziecko. Jeśli natomiast dziecko przebywa w pieczy zastępczej – w rodzinie zastępczej lub w pieczy instytucjonalnej, świadczenie przysługuje podmiotom sprawującym tę pieczę.

Dodatkowym atutem tego świadczenia jest jego wyłączenie z listy środków egzekucji komorniczych. To rozwiązanie daje pewność, że świadczenie faktycznie trafi do rodziny nawet jeśli inne środki przekazywane są na pokrycie egzekwowanych należności.

Tabela nr 9.

Gmina Miejska Ciechanów	Świadczenie wychowawcze 500+		
	2019	2020	2021
Liczba rodzin	3657	4658	4602
Liczba dzieci	7411	7603	7687
Kwota świadczeń	32 799 789	43 016 224	42 628 042

Źródło: Dane MOPS Ciechanów

Jednorazowe świadczenie z ustawy „Za Życiem”

To już piąty rok funkcjonowania ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Jednym z istotnych elementów ww. ustawy pozostaje możliwość uzyskania jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 4000,00 zł. Świadczenie może uzyskać rodzic, opiekun prawny bądź faktyczny bez względu na dochód gospodarstwa domowego. Świadczenie to zostało stworzone z myślą wsparcia dla rodzin gdzie nowo narodzone dziecko ma potwierdzone ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu. Schorzenia te muszą jednak powstać w prenatalnym okresie rozwoju dziecka bądź w czasie porodu.

Ustawa ta podkreśla również istotną rolę asystenta rodziny, który został zobowiązany do:

- udzielania informacji w zakresie dostępu do instrumentów polityki na rzecz rodziny,
- reprezentowania kobiety przed instytucjami i urzędami,
- udostępniania wsparcia psychologicznego,

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

- udzielania pomocy w przezwyciężaniu problemów wychowawczych i prawnych
- wsparcia w realizacji codziennych obowiązków.

W okresie ostatnich 3 rozpatrywanych lat na terenie Gminy Ciechanów świadczenie wypłacone było 10 rodzinom.

Tabela nr 10.

Teren Gminy Miejskiej Ciechanów	Świadczenie wynikające z ustawy „Za życiem”		
	2019	2020	2021
Liczba rodzin	1	8	1
Liczba dzieci	1	8	1
Kwota świadczeń	4000	32000	4000

Źródło: Dane MOPS Ciechanów.

Rządowy program „Dobry Start”

Program „Dobry Start” znany również jako „300+”, to forma jednorazowego wsparcia dla wszystkich rodziców dzieci uczących się. Podobnie jak przy świadczeniu wychowawczym, w tym przypadku również dochód gospodarstwa nie jest brany pod uwagę.

Świadczenie dobry start przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, aż do momentu ukończenia przez nie 20 roku życia. W przypadku dziecka z orzeczeniem o niepełnosprawności, uczącego się w szkole, świadczenie przedłużone jest do ukończenia przez nie 24 roku życia. Wniosek o świadczenie dla dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej składa rodzic zastępczy, osoba prowadząca rodzinny dom dziecka lub dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej. Powyższy program był obsługiwany przez Ośrodek Pomocy Społecznej do końca czerwca 2021. Od lipca program został przeniesiony do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Stypendia socjalne i zasiłki szkolne

Stypendia socjalne i zasiłki szkolne stanowią kolejną formę wsparcia materialnego. Udzielanie tego typu świadczeń należy do zadań własnych gminy, na które gmina otrzymuje dofinansowanie z budżetu państwa. Obsługa stypendiów socjalnych została zlecona Ośrodkowi Pomocy Społecznej w 2019 roku. Wcześniej leżało to w kompetencjach Centrum Usług Wspólnych. Oferta stypendium socjalnego skierowana jest do rodziców/opiekunów dzieci uczących się w szkołach publicznych i prywatnych, jednak nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia w szkołach publicznych i 18 roku życia w szkołach prywatnych. Podstawą do otrzymania pomocy jest trudna sytuacja socjalno-bytowa, która ustalana jest poprzez wyliczenie dochodu na osobę w rodzinie. Maksymalna wysokość dochodu na osobę nie może przekraczać ustalonego kryterium dochodowego w wys.: 600 zł. Stypendium socjalne może być przyznane na okres od 1 miesiąca do 10 miesięcy. Poniższa tabela obrazuje liczbę pozytywnie rozpatrzonych wniosków, należy jednak pamiętać, że jeden wnioskodawca może być rodzicem kilkorga dzieci.

Tabela nr 11.

Gmina Miejska Ciechanów	Lata		
	2019	2020	2021
Liczba pozytywnie rozpatrzonych wniosków o stypendium	135	170	128

Źródło: Dane własne MOPS Ciechanów.

Zasiłek szkolny stanowi formę wsparcia, które przyznawane jest uczniom znajdującym się w przejściowo trudnej sytuacji, która powstała wskutek zdarzenia losowego. Zasiłek szkolny może być przyznany do kilku razy w danym roku. Zasiłki szkolne ze względu na swoją naturę przyznawane są sporadycznie.

Świadczenie rodzicielskie

Powyższe świadczenie jest substytutem zasiłku macierzyńskiego. Zostało ono wprowadzone w styczniu 2016 roku z myślą o bezrobotnych matkach, których niestabilna sytuacja finansowa znacząco wpływałaby na jakość życia nowo narodzonych dzieci. W przypadku sprawowania opieki przez biologicznych rodziców/rodzica świadczenie rodzicielskie naliczane jest od dnia porodu do maksymalnie 71 tygodnia życia dziecka. Świadczenie wypłacane jest w kwocie 1000 zł netto za miesiąc. Kwota ta zaliczana jest do zasobów, więc nie jest wliczana do dochodu w przypadku starania się o świadczenia pieniężne z systemu opieki społecznej.

Rozbudowany wachlarz dostępnego wsparcia finansowego w sposób istotny wpływa na polepszenie sytuacji socjalno-bytowej rodzin zamieszkujących na terenie miasta.

7.1.2 Dział Pomocy Środowiskowej

W ogólnym ujęciu zadaniem tego działu jest kompleksowe rozpoznawanie i diagnozowanie potrzeb rodzin i jej poszczególnych członków. Przeprowadzone rozpoznanie pozwala na dopasowanie formy i zakresu ewentualnej pomocy. Pomoc może być udzielona w formie finansowej, materialnej, usługowej, pracy socjalnej i specjalistycznej. Poszczególne formy mogą występować niezależnie lecz zazwyczaj potrzeby interesantów są kompleksowe. Podstawą do udzielenia wsparcia w postaci świadczeń pieniężnych z systemu pomocy społecznej jest zweryfikowanie miesięcznego dochodu w rodzinie w celu sprawdzenia, czy nie została przekroczona górna granica ustawowego kryterium dochodowego. Od 2022 r. kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 776 zł, a dla osoby w rodzinie 600 zł. Praca z klientem w tym specyficznym zakresie przypisana jest pracownikom socjalnym. To do ich zadań należy potwierdzenie uprawnień mieszkańców do uzyskania pomocy w postaci świadczeń pieniężnych oraz praca socjalna mająca na celu pomoc rodzinom we wzmocnieniu ich potencjału, zdolności i kompetencji życiowych, niezbędnych do poprawy ich trudnej sytuacji życiowej. W przypadku zidentyfikowania potrzeb klienta, które wykraczają poza zakres kompetencji pracownika socjalnego, osobie wskazywana jest właściwa instytucja bądź specjalista. Tak się dzieje na przykład w przypadku zdrowia psychicznego. W strukturach MOPS już od dawna funkcjonuje gabinet psychologiczny gdzie podopieczni Ośrodka mogą korzystać z bezpłatnego wsparcia

psychologicznego. W 2021 roku z takiego wsparcia skorzystały 172 osoby. Odnotowano, że w okresie post-pandemicznym wzrasta zapotrzebowanie na poradnictwo psychologiczne i terapeutyczne zarówno u dzieci i młodzieży jak i osób dorosłych. Poza spotkaniami indywidualnymi organizowane są warsztaty edukacyjne dla rodziców, podczas których mogą oni rozwijać swoje kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.

Do zadań Ośrodka należy również koordynowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Praca Zespołu Interdyscyplinarnego opiera się na współdziałaniu instytucji i organizacji, które z mocy prawa lub inicjatywy własnej podejmują działania na rzecz profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pomocy na rzecz osób doświadczających przemocy oraz edukacji osób stosujących przemoc względem swoich bliskich. Ilość wszczętych i zakończonych procedur przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 12.

Gmina Miejska Ciechanów	Procedura Niebieskiej Karty		
	2019	2020	2021
Ilość wszczętych procedur	70	83	62
Ilość zamkniętych procedur	79	82	69

Źródło: Dane UM Ciechanów.

Mimo wytężonej pracy wielu instytucji problem przemocy w rodzinie jest wciąż obecny. W dużej mierze dotyczy on kobiet i dzieci. Mając na uwadze zmniejszenie traumy wynikającej z bycia osobą doświadczającą przemocy, przepisami ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 r. *o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* nadano funkcjonariuszom policji nowe uprawnienia, które mają na celu szybkie odizolowanie osoby stosującej przemoc w rodzinie. Zgodnie z zapisem art. 15 aa ust. 1 *ustawy o Policji* – wobec osoby, która swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie (w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą, policjant będzie miał prawo wydać *nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia*. Można zakładać, że samo istnienie tego artykułu może dawać pewien psychiczny komfort osobom dotkniętym przemocą. Jako alternatywę Ośrodek Pomocy Społecznej może zaoferować kobietom z dziećmi tymczasowe schronienie w Fundacji Domy Samotnych Matek z Dziećmi w Kraśniewie bądź w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Mławie (matki z dziećmi szukające schronienia przed przemocą po uprzednim wszczęciu procedury Niebieskich Kart).

Artykuł 7 ustawy o pomocy społecznej wskazuje jakie są szczególne przesłanki do udzielenia pomocy osobom i rodzinom będących w niekorzystnych okolicznościach socjalno-bytowych. Przedstawiony katalog zdarzeń, który kwalifikuje do otrzymania pomocy jest katalogiem przykładowym i jest on otwarty. Poniższa tabela prezentuje podstawowe przyczyny trudnej sytuacji. Z tabeli wynika, że długotrwała choroba, ubóstwo i bezrobocie są dominującymi problemami, których doświadcza lokalna społeczność. Szczególna uwaga poświęcona jest grupie, u której

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych. Przejawia się to chociażby pomocą w formie dożywiania dzieci w wieku szkolnym w ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”. Tylko w 2022 roku tutejszy Ośrodek wydał decyzje przyznające 127 dzieciom łącznie 7921 posiłków w szkołach.

Tabela nr 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2019-2021 z podziałem na powody trudnej sytuacji życiowej.

L.p.	Przyczyna trudnej sytuacji życiowej	2019	2020	2021
		Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
1	Ubóstwo	599	595	582
2	Sieroctwo	1	4	3
3	Bezdomność	47	39	41
4	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	64	111	70
5	Bezrobocie	540	495	400
6	Niepelnosprawność	417	430	450
7	Długotrwała lub ciężka choroba	774	579	641
8	Bezradność w spr. opiek.-wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego	167	123	155
9	Alkoholizm i narkomania	316	209	208
10	Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego	11	16	10
11	Zdarzenia losowe	3	-	1
12	Sytuacja kryzysowa	172	149	149

Źródło: Dane własne MOPS Ciechanów.

Asystent rodziny i system pieczy zastępczej

Funkcja asystenta rodziny została usankcjonowana w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przypadku zdiagnozowania, że rodzina nie ma wypracowanych odpowiednich funkcji opiekuńczo-wychowawczych proponowane jest wprowadzenie asystenta rodziny. Asystent wkracza z zamiarem wskazania na te aspekty życia rodzinnego, które mogą przeciwdziałać jej pełnej symbiozie w środowisku domowym i reintegracji społecznej. Wprowadzenie asystenta rodziny może odbyć się w dwojaki sposób, asystent wprowadzany jest na wniosek pracownika socjalnego po wcześniejszym uzgodnieniu tego z rodziną (prowadzenie pracy z rodziną odbywa się za jej zgodą), bądź na podstawie postanowienia lub orzeczenia sądu, gdzie zgoda nie jest już wymagana. W przypadku postanowienia sądu praca

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

asystenta czasem może być traktowana przez rodzinę jako ingerencja w jej rodzinne sprawy. Należy jednak pamiętać, że cały czas priorytetowym założeniem powinno tu być dobro dzieci. Odnosi się to do zapewnienia odpowiednich warunków rozwoju poprzez wypracowanie z rodziną umiejętności zabezpieczenia podstawowych potrzeb. W przypadku przydzielenia asystenta na drodze zarządzenia lub postanowienia sądu jego praca często polega na podejmowaniu działań minimalizujących ewentualność odebrania dziecka z rodziny biologicznej i zabezpieczenia go poprzez umieszczenie w pieczy zastępczej. Natomiast w przypadku, kiedy dziecko zostało już odebrane asystent rodziny motywuje opiekunów do podejmowania działań niwelujących dysfunkcje przeciwdziałające powrotowi dzieci.

Jak wynika z powyższej tabeli problem związany z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych nie jest problemem odosobnionym. Zjawisko występuje głównie w rodzinach wielodzietnych oraz niepełnych, gdzie dodatkowym czynnikiem jest bezrobocie bądź uzależnienia.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie zatrudnia 3 osoby na stanowisku asystenta rodziny. Osoby te mają zadaniowy czas pracy w pełnym wymiarze godzin. Każdy asystent przydzielony jest do współpracy z kilkunastoma rodzinami, ale zgodnie z ustawą nie więcej niż 15. W większości przypadków są to rodziny z dziećmi, gdzie głównym zadaniem jest pomoc przy budowaniu wizerunku prawidłowo funkcjonującego rodzica, który rozumie i wypełnia swoje obowiązki względem dzieci. Tym samym dziecko na bazie obserwacji może wyrabiać społecznie akceptowane nawyki interakcji w środowisku domowym i poza nim. Na terenie Ciechanowa ciężko jest wyróżnić jednoznacznie osiedle, w którym jest zwiększona liczba rodzin objętych wsparciem asystenta. Częściowo wynika to z możliwości najmu lokali od osób prywatnych. Trzeba jednak zauważyć, że najmy te są krótkoterminowe. Bez wątpienia jednak można wskazać na poszczególne ulice takie jak: Parkowa, Komunalna, Wojska Polskiego gdzie ze względu na występowanie socjalnych budynków wielorodzinnych zwiększona jest grupa rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Tabela nr 14.

Gmina Miejska Ciechanów	Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny		
	2019	2020	2021
Liczba rodzin objętych wsparciem	49	51	49
Liczba dzieci w rodzinach	144	137	112
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do współpracy z asystentem	9	13	13

Zródło: Dane własne MOPS Ciechanów.

Niestety w niektórych przypadkach pomimo wsparcia ze strony asystenta rodziny oraz wzmożonej pracy socjalnej dochodzi do ostatecznej sytuacji kiedy dziecko musi być zabezpieczone poprzez umieszczenie w pieczy zastępczej. W przypadku pracownika socjalnego odebranie dziecka następuje na podstawie art. 12a ustawy o pomocy społecznej. Kiedy pracownik socjalny podczas

wykonywania obowiązków służbowych stwierdzi bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Decyzja o odebraniu dziecka jest decyzją zawsze bardzo trudną dlatego też pracownik socjalny podejmuje ją wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką. Po zastosowaniu procedury pracownik socjalny zobowiązany jest powiadomić sąd opiekuńczy w przeciągu 24 godzin. Jednocześnie rodzice są informowani o możliwości wniesienia zażalenia od decyzji do sądu. Dalsze działania przechodzą ze szczebla gminnego na powiatowy. Powiat bowiem jest organem właściwym do zapewnienia pieczy zastępczej. Należy pamiętać, że w założeniu piecza zastępcza jest okresową formą wsparcia, niemniej umieszczone dziecko może pozostać w pieczy do uzyskania pełnoletności. W sytuacji, kiedy dziecko kontynuuje nauczanie okres ten, za zgodą rodziny zastępczej, może być przedłużony do 25 roku życia.

Dziecko może też zostać umieszczone w pieczy na podstawie orzeczenia sądu. W tym przypadku zazwyczaj wiąże się to z zastosowaniem formy ograniczenia bądź pozbawienia władzy rodzicielskiej. Dzieci umieszczone w pieczy mogą w niej pozostać do osiągnięcia pełnoletności, mogą być adoptowane bądź powrócić do rodziny biologicznej. W teoretycznym założeniu ta ostatnia opcja powinna być docelowa.

Tabela nr 15.

Forma zabezpieczenia	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej		
	2019	2020	2021
Rodziny zastępcze	42	48	54
Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	8	8	9
Łącznie	50	56	53

Źródło: Dane własne MOPS Ciechanów.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi i asystent osobisty osoby niepełnosprawnej

Organizacja i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych (SUO) dla osób z zaburzeniami psychicznymi (dzieci i dorosłych) w miejscu zamieszkania należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę (art.18 ust.3 Ustawy o Pomocy Społecznej). Zazwyczaj bezpośrednim organizatorem i wykonawcą zadania w gminie jest ośrodek pomocy społecznej, a w przypadku braku wykwalifikowanego personelu (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 roku) zadanie to może zostać zlecone podmiotom zewnętrznym. Program skierowany jest do osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym dzieci i młodzież, które ujawniają szczególne potrzeby wynikające z rodzaju schorzenia bądź niepełnosprawności. Wprowadzenie usług opiekuńczych ma na celu poprawę jakości życia tych osób. Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze są usługami płatnymi. Warunki i tryb ustalania i pobierania opłat, jak również warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z tych opłat ustalane są zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005

roku w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych uwzględniające osoby z zaburzeniami psychicznymi. Od roku 2022 powyższa usługa została w dużej mierze zastąpiona programem Asystenta Osobisty Osoby Niepełnosprawnej (AOON). Oferta ta skierowana jest do osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym bądź umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Podstawowym założeniem programu jest poprawa życia osób niepełnosprawnych w tym dzieci, poprzez wspieranie ich w dążeniach do jak najbardziej niezależnego i pełnego funkcjonowania, zwłaszcza w sferze społecznej. Obecnie w programie bierze udział 28 osób wspomaganych przez 22 opiekunów.

7.2 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (PPP)

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna swoim działaniem obejmuje teren całego powiatu ciechanowskiego. Poradnia ukierunkowana jest na udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom. Oferta obejmuje również wydawanie orzeczeń i opinii dla dzieci niewidomych i słabo widzących, dzieci niesłyszących i słabo słyszących oraz dla dzieci z autyzmem. Do poradni mogą zgłaszać się rodzice dzieci w wieku przedszkolnym celem zbadania potrzeby i ewentualnie zakresu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Może to dotyczyć rozwoju mowy i języka, funkcji motorycznych bądź ogólnej aktywności w środowisku rówieśniczym. W 2021 roku poradnia wydała 80 opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju.

Poza tym poradnia realizuje swoje zadania skierowane do indywidualnych odbiorców poprzez:

- diagnozowanie dzieci i młodzieży w celu dopasowania indywidualnych potrzeb edukacyjnych oraz ogólnorozwojowych z jednoczesnym edukowaniem rodziców/opiekunów,
  - udzielanie dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom/opiekunom pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- oraz w przypadku instytucji:
- realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych,
  - wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych włącznie z programem wychowawczym Golden Five.

Poradnia posiada bogatą ofertę zajęć dla dzieci i młodzieży począwszy od terapii pedagogicznej, poprzez zajęcia stymulujące, bajkoterapię, indywidualne zajęcia logopedyczne, psychoterapię, skończywszy na terapii psychologicznej. Udział w zajęciach następuje na wniosek rodzica. Ponadto poradnia posiada również rozbudowaną ofertę warsztatów dla rodziców chcących usprawnić swoje kompetencje rodzicielskie oraz komunikację ze swoimi dziećmi.

Dodatkowym atutem jest lokalizacja poradni, która znajduje się na osiedlu Bloki. Osiedle Bloki charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, których zasoby finansowe są mocno ograniczone. Dlatego też lokalne umiejscowienie Przychodni sprzyja stawianiu się rodziców z dziećmi na umówione badania. W perspektywie wdrażania nowego Programu planowane jest zacieśnienie współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, który to będzie mógł w dalszym ciągu motywować swoich podopiecznych do aktywnego korzystania z oferty Poradni.

Tabela nr 16.

	Zestawienie liczebne w poszczególnych latach		
	2019	2020	2021
Liczba wydanych opinii	699	685	714
Liczba wydanych opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju	67	68	80
Liczba wydanych orzeczeń	322	301	344
Ogólna liczba diagnozowanych dzieci/młodzieży	2249	1955	2659
Liczba dzieci/młodzieży otrzymujących wsparcie psychologiczno-pedagogiczne	641	423	377
Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów	98	36	34

Zródło: Dane statystyczne PPP.

7.3 Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień

Zgodnie z Ustawą z dnia 26 października 1982 roku jednostka samorządu terytorialnego zobowiązana jest do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania. W odpowiedzi na powyższe zalecenie w gminach zostały powołane Biura Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów uzależnień. Do podstawowego zadania Biura należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką (czyli podejmowanie działań, które nie pozwalają na powstanie problemu w sferze społecznej bądź hamują powstawanie problemu na wczesnym etapie) i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. W miarę upływu czasu działania te zostały rozszerzone o przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie. Podstawowe założenie pozostało jednak niezmiennione, największy nacisk kładziony jest na działania profilaktyczne skierowane do ogółu społeczeństwa i edukacyjne dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć, programów opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych. W przypadku osób borykających się z problemem uzależnienia Biuro wspomaga przebieg terapii, chociażby poprzez inicjowanie klubów Anonimowych Alkoholików i osób współuzależnionych, prowadzenie poradnictwa psychologicznego i prawnego. Biuro wychodzi również naprzeciw potrzebom szkoleniowym grup zawodowych takich jak: pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni, nauczyciele, które w sposób bezpośredni współpracują z dziećmi i ich rodzinami.

Realizacja wymienionych zadań jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który powinien być spójny z celami określonymi w Narodowym Programie Zdrowia. Dodatkowo Gmina uwzględnia zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym, które w ostatnim czasie zdają się dominować pośród dzieci w wieku szkolnym (strategia edukacyjna, działań alternatywnych).

W ciechanowskim Biurze osoby z terenu Gminy, zwłaszcza te w trudnej sytuacji finansowej, mogą otrzymać nieodpłatną pomoc prawną oraz poradnictwo obywatelskie. Jest to niezmiernie

przydatne w przypadku matek samotnie wychowujących dzieci, które zdążają do uregulowania swojej sytuacji rodzinnej.

W strukturach Biura Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień funkcjonuje Punkt Wsparcia Dziecka i Rodziny. Działalność Punktu realizowana jest w budynku Biura przy ul. Powstańców Wielkopolskich 1A oraz przy Pl. Piłsudskiego 1 (Krzywa Hala). Wykorzystując w pełni potencjał techniczny budynków i środki finansowe oferta Punktu obejmuje zarówno zajęcia opiekuńczo-wychowawcze oraz socjoterapeutyczne dla dzieci, jak również programy dla osób z pozostałych grup wiekowych (młodzież, osoby dorosłe oraz seniorzy). W Punkcie zapewniona jest stała i systematyczna współpraca z rodziną dziecka oraz indywidualne spotkania z dziećmi organizowane poza pracą z grupą. Dzieci otrzymują codzienne dożywianie i stałą opiekę psychologiczną – pedagogiczną. Program zajęć z dziećmi ukierunkowany jest na pomoc w radzeniu sobie z życiowymi problemami, kryzysami (rodzinnymi, związanymi z relacjami z rówieśnikami, szkolnymi). W trosce o skuteczne rozwiązywanie problemów rodzinnych dziecka prowadzona jest ścisła współpraca Punktu z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, szkołami, Sądem Rodzinnym, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Dzieci mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań m.in. poprzez warsztaty teatralne, plastyczne, taneczne oraz sportowe. W okresie wakacyjnym dzieci mają możliwość udziału w półkoloniach.

7.4 Specjalistyczny Szpital Wojewódzki w Ciechanowie

Dostępność i jakość opieki zdrowotnej w przypadku młodych pacjentów ma szczególne znaczenie. Od najmłodszych lat za sprawą rodziców wśród dzieci powinny kształtować się prozdrowotne nawyki. Jednocześnie rodzice powinni być świadomi obecnych zagrożeń, które coraz częściej manifestują się w sferze psychicznej aniżeli somatycznej.

Specjalistyczny Szpital Wojewódzki w Ciechanowie jest największą placówką medyczną na terenie Północnego Mazowsza. Do podstawowych zadań placówki należy udzielanie stacjonarnych i ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych, służących utrzymaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia mieszkańców naszego miasta i regionu. W szpitalu funkcjonuje 20 oddziałów i aż 40 poradni specjalistycznych, których usługi są dostępne w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia. Z punktu wspierania rodzin z trudnościami, istotnym jest fakt, że od lutego 2022 w strukturach szpitala rozpoczęła działalność Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży. Poradnia została powołana w związku z wzrastającym zapotrzebowaniem na usługi psychologiczne i psychiatryczne dla dzieci i młodzieży. Świadczenia dostępne są tradycyjnie w systemie ambulatoryjnym, jak również w formie wizyt domowych, sesji psychoterapii oraz rozbudowanych programów wsparcia indywidualnego. Na chwilę obecną w skład zespołu terapeutycznego wchodzi 5 specjalistów, którzy ściśle ze sobą współpracują. Program wsparcia obejmuje do 12 sesji w 6 miesięcznym okresie. Już w pierwszym miesiącu funkcjonowania na liście oczekujących zapisanych było 50 młodych pacjentów.

Dla rodziców borykających się z problemem uzależnienia istnieje możliwość uzyskania wsparcia w przyszpitalnej Poradni Leczenia Uzależnień

Kolejnym istotnym działaniem podejmowanym przez szpital jest propagowanie zdrowego i bezpiecznego stylu życia. W ostatnich latach pracownicy szpitala przeprowadzili wiele szkoleń i kampanii mających na celu edukację i popularyzację zachowań, które w sposób znaczący mogą wpłynąć na świadomość młodzieży i dorosłych, a co za tym idzie na jakość ich zdrowia. Poniższa

tabela przedstawia główne działania podjęte przez szpital w dziedzinie promowania zdrowego stylu życia. W teoretycznym założeniu w przyszłych latach będą prowadzone kolejne kampanie społeczne z zakresu profilaktyki zdrowotnej.

Tabela nr 17.

	Przeprowadzone kampanie edukacyjne i projekty w poszczególnych latach.		
	2019	2020	2021
Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych i projektów	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie idei krwiodawstwa i transplantologii wśród mieszkańców Mazowsza • Promowanie zdrowia psychicznego wśród mieszkańców Mazowsza • Szkoła Rodzenia • Szkoła Promocji Zdrowia • Piknik zdrowotny „Zdrowie dla wszystkich” • Miejski Program Szczepień p/HPV 	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie idei krwiodawstwa i transplantologii wśród mieszkańców Mazowsza • Promowanie zdrowia psychicznego wśród mieszkańców Mazowsza • Szkoła Rodzenia • Szkoła Promocji Zdrowia • Miejski Program Szczepień p/HPV 	<ul style="list-style-type: none"> • Szkoła Rodzenia • Szkoła Promocji Zdrowia • Program polityki zdrowotnej w zakresie szczepień przeciwko pneumokokom dla osób powyżej 50 roku życia z województwa mazowieckiego • Program polityki zdrowotnej z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej dla uczniów klasy VII-VIII z województwa mazowieckiego • Program działań edukacyjnych z zakresu zapobiegania depresji u młodzieży z województwa mazowieckiego • Miejski Program Szczepień p/HPV

Źródła: Dane własne SSZW.

7.5 Centrum Zdrowia Szansa

Centrum Zdrowia Szansa funkcjonuje od 1999 roku. Na terenie Ciechanowa zaczęło funkcjonować w 2021 r. Centrum jest placówką, która świadczy kompleksowe nieodpłatne usługi pomocy psychologicznej i psychiatrycznej z nastawieniem na dzieci i młodzież do 18 roku życia z jednoczesnym uwzględnieniem współpracy z rodzicami. Centrum ma również możliwość zorganizowania wsparcia logopedycznego. Pracownicy Centrum pomagają pacjentom borykającym się zarówno z rozchwianiem emocjonalnym, problemami w nauce, nerwicami jak i poważniejszymi chorobami psychicznymi. Proces terapii odbywa się zawsze przy współpracy

z rodzicami/opiekunami, którzy są informowani w jaki sposób mogą wspierać swoje dziecko. Pracownicy Centrum starają się wskazać na stosowne metody wychowawcze. Ponadto Centrum może nawiązać współpracę ze szkołą w celu ujednoczenia programu wsparcia i rozwoju dziecka. Dodatkowym atutem jest fakt, że Centrum bezproblemowo współdziała z urzędami gmin, ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami.

7.6 Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Psychoterapii i Psychoedukacji TOT

Jest to kolejna placówka, która swoim zakresem obejmuje:

- poradnictwo leczenia uzależnień
- poradnictwo psychologicznego
- ogólne poradnictwo zdrowia psychicznego

W placówce pracuje obecnie trzech psychologów terapeutów którzy prowadzą spotkania indywidualne oraz grupowe. Placówka w dużej mierze skupia się na prowadzeniu terapii uzależnień. Zainteresowane osoby mogą w dogodny dla siebie sposób podjąć terapie, która ma na celu poradzenie sobie z uzależnieniem takim jak alkoholizm, narkomania. Podstawowym założeniem jest przedstawienie osobie uzależnionej z jakim problemem się boryka. Dopiero kiedy osoba jest w stanie zrozumieć uzależnienie wprowadzany jest odpowiedni program. Tak jak przedstawiono na wstępie, głównymi formami pomocy są terapie indywidualne i grupowe. Poza tym istnieje opcja psychoedukacji i uczestnictwa w grupach wsparcia.

7.7 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Od momentu, w którym dziecko trafia do pieczy zastępczej dużą część zadań przejmuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. To właśnie Centrum staje się podmiotem odpowiedzialnym za fizyczne zabezpieczenie schronienia dla odebranych dzieci. W pierwszej kolejności rozpatrywane jest umieszczenie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, a w przypadku absencji właściwych kandydatów z grona rodziny pozostaje umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej pełniące funkcje pogotowia opiekuńczego bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej. Działania podejmowane w tym zakresie nawigowane są przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Na poziomie Ośrodka Pomocy Społecznej odbywa się współpraca z rodziną biologiczną, która jest nakierowana na możliwie jak najszybszy powrót dziecka do domu rodzinnego. Należy wziąć pod uwagę, że dzieci a zwłaszcza młodzież wyrwane ze środowiska domowego gdzie doświadczały szeregu zagrożeń mogą mieć poważne problemy adaptacyjne w nowym miejscu pobytu.

W przypadku Gminy przebywanie dziecka (z terenu Gminy) w pieczy zastępczej wiąże się z partycypowaniem w kosztach utrzymania dziecka w pieczy. Wydatki z tym związane zaczynają się od 10 % w pierwszym roku poprzez 30% w drugim roku i 50% w trzecim i kolejnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Pośród działań prewencyjnych Centrum ma do zaoferowania możliwość skorzystania z poradnictwa specjalistycznego. Na szczególną uwagę zasługuje tu terapia rodzinna, która ma na celu przywrócenie pozytywnych relacji w rodzinie poprzez zidentyfikowanie problemu i dotarcie do jego przyczyny.

7.8 Komenda Powiatowa Policji

Nad bezpieczeństwem lokalnej społeczności czuwają funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji. W odniesieniu do wspierania rodziny kluczową rolę odgrywa Zespół Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie. Zespół w ramach swoich działań prowadzi zajęcia profilaktyczne dla dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym jak i dla młodzieży oraz seniorów. Tematyka spotkań dotyczy szeroko rozumianego bezpieczeństwa tj. w ruchu drogowym, w internecie, w czasie wypoczynku podczas ferii zimowych czy wakacji, odpowiedzialności prawnej nieletnich, substancji psychoaktywnych i skutków ich zażywania, jak również bezpieczeństwa seniorów. Zajęcia te prowadzone są w całym roku kalendarzowym na zaproszenie placówek i instytucji, w zależności od potrzeb.

Ponadto Zespół Profilaktyki Społecznej Nieletnich i Patologii uczestniczy w licznych piknikach profilaktycznych, osiedlowych czy okolicznościowych organizowanych na terenie powiatu ciechanowskiego, przybliżając uczestnikom pracę Policji oraz zasady bezpieczeństwa w różnych sytuacjach życiowych.

Tabela nr 18.

Gmina Miejska Ciechanów	Wybrane statystyki z zakresu działania Policji		
	2019 Powiat/Miasto	2020 Powiat/Miasto	2021 Powiat/Miasto
Liczba ujawnionych osób nietrzeźwych do 18 roku życia	22	5	14
Liczba nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zam. lokalu	x	0	1
Liczba osób zatrzymanych wobec, których istniało podejrzenie stosowania przemocy	45	34	48
Liczba postępowań przygotowawczych z art. 207 k.k.	98/90	85/80	59/56
Liczba wypełnionych formularzy A w NK	122/85	135/99	115

Źródło: Dane KPP w Ciechanowie.

7.9 Centrum Psychologiczno-Pastoralne „Metanoia”

W domu parafialnym „Katolik” przy parafii św. Józefa w Ciechanowie (ul. ks. P. Ściegiennego 18) siedzibę ma Centrum Psychologiczno-Pastoralne. W Centrum można uzyskać bezpłatne porady psychologa w tym uwzględniona jest terapia małżeńska, terapeuty uzależnień i radcy prawnego.

8. Edukacja, sport, kultura i rekreacja

8.1 Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

Celem działalności Ośrodka jest realizacja zadań z zakresu kultury fizycznej, sportu i turystyki na rzecz zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy Miejskiej Ciechanów poprzez stworzenie jak najlepszych warunków mieszkańcom Ciechanowa do uprawiania sportu i rekreacji. Na terenie miasta funkcjonuje ponad 20 klubów sportowych. Większość z nich to kluby tzw. jedno sekcyjne, zaś 5 posiada więcej niż jedną sekcję. Ośrodek dysponuje również wieloma bazami sportowymi użytku publicznego takimi jak: kryta pływalnia, hala sportowa, stadion miejski oraz kąpielisko Krubin gdzie rodziny mogą rozwijać swoje zainteresowania i spędzać wspólnie czas. Poza nawigowaniem codziennej użyteczności obiektów, Ośrodek Sportu organizuje liczne imprezy sportowe, rozrywkowe i oświatowe. Jednocześnie Ośrodek umożliwia realizację zadań z zakresu szerzenia kultury fizycznej organizacjom pozarządowym.

Do podstawowych dziedzin sportu, które dominują w Ciechanowie możemy zaliczyć: piłkę nożną, ręczną, podnoszenie ciężarów, sporty walki i pływanie.

Na terenie miasta powstało wiele odkrytych siłowni i placów zabaw, w tym skatepark, gdzie m.in. młodzi mieszkańcy mogą poprawiać swoją kondycję fizyczną. Z zamiarem poprawy kondycji fizycznej wprowadzone zostały stacje Ciechanowskiego Roweru Miejskiego. Bez wątpienia jest to alternatywny środek lokomocji, który w mieście cieszy się coraz większą popularnością wśród rodzin, co z łatwością można zauważyć na mocno rozbudowanej sieci ścieżek rowerowych.

8.2 Placówki oświatowe

Podstawową funkcją placówek oświaty jest edukacja, a dokładniej wypełnianie założeń zawartych w podstawie programowej. Dodatkowym zadaniem jest również wspieranie ale nie wyręczanie, rodziców w sferze opiekuńczo-wychowawczej. Realizowanie podstawy programowej odbywa się na kilku szczeblach i za poszczególne szczeble odpowiedzialny jest inny poziom jednostki terytorialnej.

Prowadzenie żłobków, przedszkoli i szkół podstawowych, z wyjątkiem szkół podstawowych specjalnych i artystycznych, należy do obowiązkowych zadań własnych gmin. Centrum Usług Wspólnych jest jednostką organizacyjną Gminy Miejskich Ciechanów, która realizuje zadania z zakresu obsługi podległych jej placówek edukacyjnych. Jednym z celów szczegółowych Centrum jest koordynacja działalności zmierzającej do adekwatnego, względem zapotrzebowania, rozmieszczenia sieci szkół, przedszkoli i żłobków. Obecnie na terenie Gminy funkcjonuje 6 publicznych szkół podstawowych z czego jedna posiada oddział integracyjny. Do niedawna na terenie Gminy było 7 przedszkoli miejskich. W 2022 oddano do użytku nową placówkę, w której wczesną naukę rozpoczęło 150 dzieci. Budynek został w pełni przystosowany dla osób z niepełnosprawnościami. Pośród wszystkich przedszkoli jedno jest z oddziałem integracyjnym. W Ciechanowie jest jeden żłobek miejski, który przeszedł rozbudowę oraz istotnie zwiększona została tam liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Liczba dostępnych miejsc w żłobku i przedszkolach jest zapełniana w 100%, co świadczy o wysokim zapotrzebowaniu. W 2022 roku zbudowano nowe miejskie przedszkole, a w najbliższych planach jest budowa nowego żłobka. We wszystkich samorządowych przedszkolach i szkołach podstawowych zatrudniony jest psycholog, w wymiarze od 9 godzin do 16 godzin tygodniowo (w zależności od liczby uczniów w placówce - na dzień 1 września 2022 r.).

Tabela nr 19.

Gmina Miejska Ciechanów (placówki publiczne)	2019		2020		2021	
	żłobki	przedszkola	żłobki	przedszkola	żłobki	przedszkola
Liczba placówek	1	7	1	7	1	7
Liczba miejsc	42	970	42	970	61	940
Liczba dzieci przyjętych	42	970	42	970	61	940

Źródło: CUW Ciechanów.

Tabela nr 20.

Gmina Miejska Ciechanów (placówki niepubliczne)	2019		2020		2021	
	żłobki	przedszkola	żłobki	przedszkola	żłobki	przedszkola
Liczba placówek	3	14	3	14	3	14
Liczba miejsc	80	700	80	700	80	800
Liczba dzieci przyjętych	72	632	80	660	79	760

Źródło: CUW Ciechanów.

Poza placówkami publicznymi na terenie miasta funkcjonują 4 niepaństwowe szkoły podstawowe 14 przedszkoli i 3 żłobki. Popularność tych ostatnich wskazuje na fakt, że pewna grupa rodziców nie chce rezygnować z życia zawodowego i w możliwie szybkim czasie powracają do swoich obowiązków zawodowych a dzieci pozostają pod opiekę specjalistów, gdzie biorą udział we wczesnym procesie socjalizacji. W przypadku niepublicznych szkół podstawowych rodzice często decydują się na nie ze względu na stałe godziny lekcji oraz wliczone już w cenę czesnego zajęcia dodatkowe. Rozbudowany system zajęć w szkołach niepublicznych może w znacznym stopniu powiększać dystans rozwoju i szans w porównaniu z dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych, które uczęszczają do placówek państwowych. Wskazuje to jednoznacznie na realną potrzebę stworzenia warunków do współmiernego rozwoju dla dzieci z rodzin mniej sytuowanych i ubogich w placówkach państwowych bądź przy współpracy z innymi organizacjami, które mogłyby organizować nieodpłatne zajęcia pozalekcyjne.

Tabela nr 21.

Gmina Miejska Ciechanów	2019		2020		2021	
	Szkoły podstawowe		Szkoły podstawowe		Szkoły podstawowe	
	publiczne	niepubliczne	publiczne	niepubliczne	publiczne	niepubliczne
Liczba placówek	6	2	6	3	6	4
Liczba miejsc	3800	430	3800	560	3800	600
Liczba dzieci przyjętych	3747 w tym: 311 w oddziałach przedszkol- nych	430 w tym 48 w oddziałach przedszkol- nych	3715 w tym; 231 w oddziałach przedszkol- nych	557 w tym 116 w oddziałach przedszkol- nych	3739 w tym; 233 w oddziałach przedszkol- nych	598 w tym; 133 w oddziałach przedszkol- nych

Źródło: CUW Ciechanów.

Rola oświaty nie ogranicza się tylko do edukacji. Istotną kwestią jest możliwość kształtowania społecznie akceptowanych a wręcz pożądaných wzorców zachowań poprzez realizację licznych programów profilaktycznych. Na terenie szkół ciechanowskich tego typu działania są systematycznie podejmowane. Programy te często prowadzone są przez same szkoły, ale również przy współpracy z innymi instytucjami takimi jak: Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie albo Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień. Głównie poruszane są kwestie szkodliwości spożywania alkoholu oraz stosowania innych używek, bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni oraz ryzyka uzależnień behawioralnych. Działania te bez wątpienia są potrzebne i mają pozytywny oddźwięk, dlatego też będą promowane w nowym Programie.

8.2.1 Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Na terenie Gminy Miejskiej Ciechanów znajduje się jeden specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze zostały powołane z myślą o dzieciach i młodzieży, które wymagają stosowania specjalnych oddziaływań wychowawczych, pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęć rewalidacyjnych ze względu na występujące niepełnosprawności oraz, które z powodu tych niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania. Dzieci te muszą mieć orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. To orzeczenie w dużej mierze wskazuje w jakiej sferze powinna następować stymulacja. Najczęściej odnosi się to do sfery poznawczej, emocjonalnej i funkcjonowania społecznego. Dla każdego podopiecznego opracowywany jest Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny, który wytycza ścieżkę pomocy potrzebną do wzmocnienia poziomu samodzielnego funkcjonowania.

W skład specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego w Ciechanowie wchodzi: przedszkole, szkoła podstawowa, szkoła przysposabiająca do pracy, szkoła branżowa i zespół rewalidacyjno-wychowawczy, w którym uczą się dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. Poza podstawową funkcją szkolno-wychowawczą ośrodek ma za zadanie umożliwiać podopiecznym udział w zajęciach sportowych, turystycznych, rekreacyjnych oraz kulturalno-oświatowych. Innymi słowy podejmowany zakres działań powinien w sposób maksymalny wspomagać rozwój dziecka.

Placówka dysponuje 20 miejscami w przedszkolu z czego 12 jest wykorzystanych w tym roku oraz z 60 dostępnych miejsc w szkole podstawowej 54 są zajęte. Ze wsparcia zespołu rewalidacyjno-wychowawczego korzysta 4 uczniów (źródło SOS-W w Ciechanowie).

8.3 Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin, które mają, a od 2019 wystarczy, że miały na swoim utrzymaniu przynajmniej troje dzieci. Karta Dużej Rodziny ma być swoistą zachętą do wielodzietności. Zniżki wynikające z posiadania karty dostępne są zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Do podstawowych należą: zniżki na przejazdy kolejowe, ulgi przy opłatach administracyjnych np.: za paszport. Posiadacze karty mają również możliwość tańszego korzystania z ofert branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. Na terenie Gminy Miejskiej Ciechanów karta upoważnia do 50% zniżki przy wejściu na krytą pływalnię, basen i lodowisko. Pozwala to również zaoszczędzić 50% na zajęciach prowadzonych przez COEK STUDIO, przejazdach autobusem oraz umożliwia oszczędności podczas zakupów w sklepach partnerskich na terenie Ciechanowa. Karta Dużej Rodziny wydawana jest bezpłatnie i dla rodziców jest ona bezterminowa. Miasto nieustannie zachęca lokalne podmioty do bycia partnerem karty dużej rodziny, co bez wątpienia zwiększyłoby jej atrakcyjność na rynku lokalnym.

Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny na terenie Ciechanowa prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 22.

Gmina Miejska Ciechanów	Karta Dużej Rodziny		
	2019	2020	2021
Liczba rodzin	55	202	195

Źródło: Dane UM Ciechanów.

9. Organizacje pozarządowe (NGO)

Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi trwa już od wielu lat i jest oficjalnie usankcjonowana Programem Współpracy. Organizacje pozarządowe wspierają Gminę w wybranych zadaniach, które są im zlecane do realizacji. Zasadniczą kwestią przy podjęciu współpracy jest fakt prowadzenia swojej działalności na terenie Gminy bądź na rzecz jej mieszkańców. Spektrum zadań może obejmować takie dziedziny jak: sport, kultura, zdrowie, edukacja i polityka społeczna, a w tym zwłaszcza:

- organizowanie pomocy środowiskom ludzi potrzebującym z priorytetowym nastawieniem na społeczności najuboższe,
- podejmowanie działań na rzecz osób wykluczonych.

Dodatkowo kooperacja może polegać na użyczeniu pewnych aktywów.

Większość organizacji jest wspierana przez lokalny samorząd finansowo, ale tylko zgodnie z zasadami ujętymi w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tzw.: wsparcie finansowe).

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

Szczególnie bliska współpraca występuje między Ośrodkiem Pomocy Społecznej a organizacjami, które zajmują się dystrybucją żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa. Jest to bardzo ważna forma pomocy, która jest skierowana do osób doświadczających ubóstwa w stopniu ciągłym. Dużym atutem tego programu jest wytworzenie swoistej interakcji poprzez zobligowanie świadczeniobiorców do skorzystania z bezpłatnej formy aktywizacji pod postacią szkoleń lub warsztatów dotyczących między innymi: przygotowywania posiłków, diety oraz zdrowego odżywiania, sprawnego zarządzania budżetem domowym, zapobiegania marnowaniu żywności w celu zwiększenia samodzielności i włączenia społecznego. Angażowanie organizacji pozarządowych w świadczenie usług skierowanych do rodzin w kryzysie jest zgodne z postulowanym kierunkiem rozwoju polityki społecznej, który zakłada stopniową deinstytucjonalizację tej dziedziny życia.

Na terenie Gminy Miejskiej Ciechanów zarejestrowanych jest wiele związków, fundacji, stowarzyszeń i towarzystw. Wszystkie bez wątpienia rozbudowują i uzupełniają system wsparcia dla poszczególnych grup mieszkańców. Biorąc pod uwagę główne założenie Programu, którym jest wsparcie rodzin przeżywających trudności za najbardziej adekwatne można uznać poniższe organizacje:

Polski Czerwony Krzyż Oddział w Ciechanowie. Organizacja zajmuje się przygotowywaniem i wydawaniem posiłków oraz paczek z żywnością dla osób ubogich. Organizuje również wyjazdy kolonijne dla dzieci z najuboższych rodzin, uwzględniane są również dzieci z rodzin korzystających z pomocy MOPS.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Towarzystwo prowadzi Ognisko Pracy Pozaszkolnej w świeżo odnowionej przez miasto świetlicy przy ul. Powstańców Warszawskich 7a. Łącznie z zajęć korzysta około 40 dzieci. Z dziećmi pracują pedagog i opiekunka dziecięca, prowadząc zajęcia manualne i zajęcia ogólnorozwojowe, a także pedagog rodzinny, który wspiera zarówno rodziców, jak i dzieci.

Fundacja Bank Żywności, dąży do zaspokojenia podstawowych potrzeb żywnościowych najuboższej części społeczeństwa. Fundacja obejmuje swoim działaniem obszar północnego Mazowsza. Podstawą działania jest pozyskiwanie i redystrybucja produktów żywnościowych przeznaczonych przez sklepy do utylizacji.

Akcja Katolicka przy parafii św. Józefa, w ciągu miesiąca zaopatruje ok. 30 rodzin potrzebujących w paczki żywnościowe, a od roku 2009 współpracuje z Bankiem Żywności w wydawaniu artykułów spożywczych zakupionych ze środków pomocowych Unii Europejskiej dla ponad 250 osób z terenu Ciechanowa i okolic. Poza tym, Akcja Katolicka udziela wsparcia finansowego na wyjazdy wakacyjne dla dzieci i młodzieży z jednej z ciechanowskich parafii, a na miejscu organizacja w miesiącu lipcu organizuje wakacje w mieście dla dzieci i młodzieży Ciechanowa.

Ciechanowskie Stowarzyszenie Filantrop, stowarzyszenie również współuczestniczy w wydawaniu artykułów spożywczych zakupionych ze środków pomocowych. Stowarzyszenie jest również założycielem sklepu charytatywnego mieszczącego się przy ul. Śmiecińskiej 9. Uzyskane dochody w całości przeznaczone są na działalność statutową. Z zysków zakupywane są m.in. leki dla osób w podeszłym wieku, które ze względu na swój dochód nie kwalifikują się na pomoc z pakietu świadczeń pieniężnych, ale jednocześnie mają na tyle niskie świadczenia ZUS, że zakup leków stanowi dla nich poważne nadwyżerzenie budżetu domowego.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

Stowarzyszenie Rodzin „Serce Matki” to kolejna organizacja, która wspiera rodziny z dziećmi na terenie Ciechanowa. „Serce Matki” współpracuje również z Bankiem Żywności w wydawaniu artykułów spożywczych pochodzących ze środków pomocowych Unii bądź z nadwyżek wielkopowierzchniowych placówek spożywczych.

Tabela nr 23.

	Pomoc POPŻ udzielona w poszczególnych latach		
	2019	2020	2021
Liczba wydanych skierowań	406	437	442
Liczba osób w rodzinach	996	1081	1102

Źródło: Dane własne MOPS Ciechanów.

Powyższa tabela wskazuje, że zapotrzebowanie na pomoc żywnościową wzrasta z roku na rok. Dla wielu rodzin stanowi to istotne wsparcie. W roku 2022 do puli osób uprawnionych do korzystania z tej formy pomocy doszły również rodziny szukające schronienia przed konfliktem zbrojnym w Ukrainie. Proces weryfikacji osób uprawnionych do otrzymania wsparcia przeprowadzają pracownicy socjalni tutejszego Ośrodka.

10. Wolontariat

Wolontariat jest kolejną formą wspierania mieszkańców w potrzebie. Bez większych ograniczeń wolontariuszem może zostać każda osoba, która ukończyła 18 rok życia i ma możliwość udzielania bezinteresownej pomocy osobom potrzebującym. W przypadku osób nieletnich potrzebna jest zgoda rodzica bądź opiekuna. Wolontariusze mogą pomagać osobom starszym, dzieciom i młodzieży uczącej się oraz mniejszościom narodowym. Wolontariusze skupiani są przez poszczególne instytucje bądź też przez Urząd Miasta. W ostatnim okresie bardzo znaczące było zaangażowanie wolontariuszy Urzędu Miasta przy wspieraniu osób szukających schronienia z terenu Ukrainy. Wolontariat w swojej strukturze jest zachęcający ze względu na możliwość podjęcia konkretnych, krótkoterminowych działań, które przynoszą wymierne efekty.

Do tej grupy można również wpisać rodziny wspierające. Ogólnym założeniem instytucji rodziny wspierającej jest aktywna pomoc w przewyższaniu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających. Formy pomocy mogą być bardzo różne od pomocy przy opiece nad dziećmi do pomocy w załatwianiu spraw urzędowych. Jest to generalnie uzależnione od potrzeb oraz współpracy między zainteresowanymi.

11. Adresaci Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

Główną grupą odbiorców Programu są rodziny z dziećmi z terenu Gminy Miejskiej Ciechanów, które nie mogą należycie funkcjonować ze względu na niekorzystną sytuację, w której się znalazły i której to sytuacji nie są w stanie samodzielnie zaradzić. Dotyczy to zarówno braku umiejętności zaspokojenia swoich podstawowych potrzeb socjalno-bytowych jak również

niewydolności opiekuńczo-wychowawczej włączając w to uzależnienia i przemoc. Należy pamiętać, że nieumiejętność samodzielności życiowej może być przekazywana z pokolenia na pokolenie (tzw.: wyuczona bezradność), dlatego tak istotnym jest dotarcie w możliwie jak najszybszym czasie z ofertą wspierania rozwoju do dzieci dorastających w tych rodzinach.

12. Mocne i słabe strony istniejącego systemu wspierania rodziny

Przedstawiona analiza SWOT pozwoliła skonfrontować ze sobą mocne i słabe strony istniejących zasobów jak również pomogła zidentyfikować potencjał, który może być wykorzystany w trakcie implementacji poszczególnych celów nowego Programu.

Wsparcie rodzin w Gminie Miejskiej Ciechanów	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowana kooperacja pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się wspieraniem rodzin w trudnej sytuacji - wyszkolony personel posiadający odpowiednie kwalifikacje oraz doświadczenie zawodowe - współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz fundacjami + projekty własne organizacji - dobrze rozbudowana infrastruktura rekreacyjno-sportowa (obiekty, kluby sportowe, tereny otwarte) - szeroka oferta szkoleń i kursów zawodowych dostępnych w systemie stacjonarnym i on-line - szeroki wachlarz świadczeń pieniężnych i usługowych w ramach pomocy społecznej - prorodzinna polityka samorządu i państwa - rozwój placówek wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla dzieci i młodzieży - inicjowanie nowych form wsparcia dla rodzin - dobrze rozwinięta baza placówek ochrony zdrowia - satysfakcjonujący stan bezpieczeństwa i porządku publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> - starzejące się społeczeństwo - migracje zarobkowe młodych ludzi - duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych i wykształcenia - nieumiejętność rodzin w wykorzystywaniu własnych zasobów i szerzący się marazm - wciąż ograniczona chęć współpracy rodzin w rozwiązywaniu trudnych sytuacji - szybko rosnąca inflacja i spadek jakości życia - niestabilna sytuacja gospodarczo-polityczna - wzrost rozpadu małżeństw - wzrost zaburzeń psychicznych pośród dzieci i młodzieży (brak wsparcia dla osób w nagłym kryzysie) - wysoki wskaźnik rotacji kadry pracującej w sektorze pomocy społecznej, a zwłaszcza wsparcia rodziny - biurokracja utrudniająca działania, współpracę i szybkie reagowanie, zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych - brak osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny wspierającej

- rozwój integracji z mniejszościami narodowymi	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość lepszej partycypacji lokalnego społeczeństwa w podejmowanych działaniach (wnioski do Budżetu Obywatelskiego, osiedlowe spotkania z prezydentem, możliwość społecznego lobbingu) - rozwój placówek edukacyjnych różnego stopnia, w tym niepublicznych - rozwój lokalnych organizacji pozarządowych - rozwój usług społecznych dla mieszkańców w różnym wieku - międzysektorowa współpraca nastawiona na wspieranie rodzin - poszerzanie oferty kulturalno - rozrywkowej oraz innych form spędzania wolnego czasu - rewitalizacja architektoniczna miasta - podejmowanie działań zmierzających do rozwoju wolontariatu w tym rodzin wspierających - wdrażanie projektów mających na celu wsparcie dzieci i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> - niż demograficzny - emigracja zarobkowa ludzi młodych oraz z wyuczonym zawodem - tendencja do dziedziczenia bezradności w funkcjonowaniu rodzinnym i społecznym - zatracenie tradycyjnego wzorca rodziny - rozwój uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży - wirtualizacja życia społecznego dzieci i młodzieży - wzrastające koszty utrzymania i funkcjonowania/zubożenie społeczeństwa - rozwój szarej strefy - zbyt późne identyfikowanie problemów u rodzin z dziećmi obniżające szanse na pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej - zaniedbanie rozwoju emocjonalnego dzieci i młodzieży - przenoszenie odpowiedzialności za wychowanie dzieci na instytucje

13. Cele Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025

Głównym celem Programu jest w dalszym ciągu identyfikowanie i wspieranie rodzin przeżywających trudności, zwłaszcza w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Podczas międzyresortowego zebrania w listopadzie 2022 r. , które odbyło się w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciechanowie została przeprowadzona wstępna analiza aktualnych potrzeb rodzin. Poszczególne instytucje i organizacje, w tym pozarządowe, zobowiązały się do partycypacji w Programie zgodnie ze swoimi kompetencjami i zasobami.

Działania zmierzające do osiągnięcia celu głównego zostały doprecyzowane poprzez cele szczegółowe. Cele szczegółowe zostały dopracowane na podstawie zadeklarowanych form wsparcia przez poszczególnych partycypantów, tj.: instytucje i organizacje państwowe, organizacje pozarządowe działające w zakresie wspierania rodziny z dziećmi.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

Cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin w szczególności rodzin wielodzietnych.
2. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej z uwzględnieniem potrzeb asystentów rodziny.
3. Zintegrowane podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych z zakresu problemów współczesnej rodziny.
4. Rozwijanie wielotorowego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych i rodzin w sytuacji kryzysowej.

Zadania	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji
1.Udzielenie wsparcia w formie świadczeń pieniężnych i pomocy rzeczowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i zakresem działań organizacji.	2023-2025	MOPS Ciechanów, Organizacje pozarządowe	Liczba rodzin objętych wsparciem, Ogólna kwota wsparcia
2.Udzielenie wsparcia finansowego z pakietu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego	2023-2025	MOPS Ciechanów	Liczba rodzin objętych wsparciem, Ogólna kwota wsparcia
3.Objęcie pomocą w ramach rządowego programu : „Posiłek w szkole i w domu”.	2023-2025	MOPS Ciechanów, Organizacje pozarządowe	Liczba rodzin/osób objętych wsparciem
4.Zabezpieczenie środków na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.	2023-2025	MOPS Ciechanów, PCPR Ciechanów.	Liczba umieszczonych dzieci
5.Udzielenie wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Pomocy Żywnościowej	2023-2025	MOPS Ciechanów, Organizacje pozarządowe	Liczba beneficjentów
6.Wspieranie dzieci i młodzieży poprzez wypłatę stypendiów i zasiłków szkolnych.	2023-2025	MOPS Ciechanów	Liczba przyznanych świadczeń

II. Cel szczegółowy: Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej z uwzględnieniem potrzeb asystentów rodziny.			
Zadania	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1.Zapewnienie dostępu do superwizji, w tym specjalistycznych. Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.	2023-2025	Urząd Miasta, MOPS, BPiRPU	Liczba przeprowadzonych superwizji (grupowych i indywidualnych), liczba uczestników
2.Rozwój i wzmacnianie kompetencji zawodowych poprzez uczestniczenie w różnorodnych formach doskonalenia.	2023-2025	Urząd Miasta, MOPS, BPiRPU, organizacje rządowe i pozarządowe, placówki oświaty.	Liczba odbytych szkoleń, liczba przeszkolonych pracowników

III. Cel szczegółowy: Zintegrowane podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych z zakresu problemów współczesnej rodziny.			
Zadania	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1.Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w szczególności psychologicznego i prawnego.	2023-2025	Urząd Miasta, MOPS, BPiRPU, organizacje rządowe i pozarządowe, placówki oświaty	Liczba zaangażowanych instytucji/organizacji, liczba udzielonych porad i odbytych konsultacji
2.Prowadzenie warsztatów i innych form pracy grupowej zwiększających kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców.	2023-2025	MOPS, BPiRPU, PPP organizacje rządowe i pozarządowe, placówki oświaty	Liczba warsztatów i uczestników
3.Prowadzenie kampanii informacyjnych.	2023-2025	MOPS, BPiRPU, PPP, SSzW, KPP, organizacje rządowe i pozarządowe, placówki oświaty	Liczba przeprowadzonych kampanii, liczba uczestników
4.Rozwój sieci świetlic osiedlowych i pracy podwórkowej.	2023-2025	MOPS, BPiRPU, PPP organizacje rządowe i pozarządowe, placówki oświaty	Liczba placówek/zajęć, liczba uczestników
5.Organizowanie rodzinnych imprez plenerowych i spotkań edukacyjnych.	2023-2025	Urząd Miasta, MOPS, BPiRPU, MOSiR, organizacje rządowe i pozarządowe, placówki oświaty	Liczba zorganizowanych imprez i spotkań, liczba uczestników.

IV. Cel szczegółowy: Rozwijanie wielotorowego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych i rodzin w sytuacji kryzysowej.			
Zadania	Czas realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1.Zapewnienie odpowiedniej liczby asystentów rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	2023-2025	MOPS Ciechanów	Liczba asystentów, liczba wspieranych rodzin
2.Współpraca z sądami, policją i szkołami w celu identyfikowania rodzin dysfunkcyjnych .	2023-2025	MOPS, Sąd Rejonowy , KPP, BPiRPU, placówki oświaty	Liczba i rodzaj podjętych działań, liczba rodzin objętych wsparciem
3.Praca socjalna polegająca na przywróceniu lub wzmocnieniu w rodzinie prawidłowych funkcji społecznych poprzez aktywizację zawodową.	2023-2025	MOPS, PUP, WUP, organizacje pozarządowe	Liczba uczestników prac społecznie-użytecznych, liczba osób aktywizowanych poprzez szkolenia i staże oraz wolontariat, liczba zawartych kontraktów socjalnych
4.Praca socjalna polegająca na nakierowywaniu członków rodzin na podejmowanie działań zmierzających do poprawy i uregulowania sytuacji rodzinnej poprzez podejmowanie terapii odwykowych, rodzinnych, opiniowania i orzekania, wszczynanie procedur Niebieskich Kart.	2023-2025	Urząd Miasta, MOPS, BPiRPU, KPP, PPP, organizacje rządowe i pozarządowe	Liczba rozpoczętych terapii, liczba orzeczeń i opinii, liczba wszczętych procedur NK, liczba konsultacji psychologicznych
5.Tworzenie warunków do powrotu dzieci do rodziny biologicznej	2023-2025	Urząd Miasta, MOPS, BPiRPU, KPP, PPP, organizacje rządowe i pozarządowe	Liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej
6. Działania w zakresie wsparcia dzieci i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym finansowane ze środków zewnętrznych.	2023-2025	Urząd Miasta, MOPS, organizacje rządowe i pozarządowe	Liczba przedsięwzięć mających na celu włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

14. Realizatorzy Programu

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów na lata 2023-2025

W pierwszej kolejności realizatorami Programu na terenie Gminy Miejskiej Ciechanów będą instytucje, które w ramach swojej działalności mają ustawowy obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności. Wsparcie to postrzegane jest wielopłaszczyznowo i odnosi się do działań profilaktycznych z zakresu zdrowia i bezpieczeństwa, edukacji, zapewnienia wsparcia finansowego, pomocy specjalistycznej i terapeutycznej. Jednocześnie organizacje pozarządowe postrzegane są jako równoprawny partner, który poprzez swoją rozbudowaną ofertę będzie w stanie dopełnić tę kompleksową usługę. Należy nadmienić, że instytucje, które zostały uwzględnione przy realizacji programu dysponują adekwatnie przygotowaną kadrą. Do tych instytucji zaliczyć można między innymi:

- Urząd Miasta Ciechanów
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Komenda Powiatowa Policji
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
- Placówki oświatowo-wychowawcze (publiczne i niepubliczne)
- Placówki Ochrony Zdrowia (publiczne i niepubliczne)
- Powiatowy i Wojewódzki Urząd Pracy
- Organizacje Pozarządowe
- Kościoły i związki wyznaniowe
- inne podmioty działające na rzecz rodziny

Powyższa lista nie jest wyczerpująca. Ewentualni nowi partnerzy będą zapraszani do współpracy na podstawie zapotrzebowania pojawiającego się w trakcie ewaluacji Programu.

15. Źródła finansowania Programu

Głównym źródłem finansowania Programu Wspierania Rodziny w okresie od 2023 do 2025 będą środki własne Gminy Miejskiej Ciechanów, które będą przypisane w budżecie Gminy poszczególnym instytucjom zgodnie z ich ustawowymi zadaniami, które są tożsame z Programem Wspierania Rodziny. Poza tym środki finansowe potrzebne na realizację poszczególnych zadań ujętych w Programie pozyskiwane będą z:

- budżetu państwa
- środków pochodzących ze wsparcia Funduszy Unii Europejskiej
- budżetu organizacji pozarządowych i wyznaniowych.

16. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitorowanie realizacji celów będzie prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie. W założeniu teoretycznym monitorowanie będzie polegało na periodycznym (co rocznym) pozyskiwaniu informacji, sugestii i danych liczbowych od poszczególnych partnerów. Systematyczne pozyskiwanie i analizowanie uzyskanych wskaźników pozwoli na sprawdzenie skuteczności wypełniania założonych celów oraz wprowadzenie

ewentualnej modyfikacji mającej na celu dostosowanie do zaistniałych nieprzewidzianych zdarzeń losowych.

17. Podsumowanie

Opracowując program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Ciechanów kierowano się głównie stworzeniem instrumentów zintegrowanego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Do osiągnięcia tego celu zintegrowano liczne instytucje, organizacje samorządowe oraz trzeci sektor. Nie znaczy to jednak, że rodzina jest zwolniona z obowiązku podejmowania wysiłku mierzenia się z własnymi problemami. Rodzina nie powinna być traktowana przedmiotowo tylko podmiotowo. Zatem zadaniem instytucji powinna być tylko stymulacja aktywności zmierzająca do pełnego wykorzystania potencjału drzemącego w rodzinie. Tylko w ten sposób rodzina może zasilić społeczeństwo jako samodzielna jednostka zdolna do przewycięzania pojawiających się wyzwań.

Dlatego też duży nacisk kładziony będzie na prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych dla wszystkich grup wiekowych. Podnoszenie świadomości o przyczynach dysfunkcji i możliwych rozwiązaniach powinno w istotnym stopniu wpłynąć na zminimalizowanie występowania niekorzystnych zjawisk w rodzinie.